

Sluxovskij

Gazetaeae

bu bolx

1928

(Ingeršich)

Fia 6124

KÖRTERÆ POLITPROSVET
DEŠÆRÆ CHALGIJ ADDEL

Fr. 6134

GAZETÆCÆ BU BOLX
DEŠÆRÆ CHALGIČU

JURTÆ POLITPROSVETBOLXLOŠTÆ
GNÖNÆL DEŠ DOA KITAB

X Æ D Ä R
M. J. SLUXOVSKIJ
F Æ R Ž Æ M
OVŠÆ n. H.-V—æ

DEŠÆR CÆXAR DHÆDAQQÆRNÆ
JAZDOAXČE MOSKE 1928 š.

KORTERÆ POLITPROSVET
DEŠÆRÆ CHALGIJ ADDEL

1931/198

DEŠÆRÆ CHALGIČŮ
GAZETÆCÆ BU BOLX

JURTÆ POLITPROSVETBOLXLOŠTÆ
◁ GHÖNÆL DES DOA KITAB ▷

ĀÆDÄR
M. J. SLUXOVSKIJ
FÆRŽÆM
OVŠÆ n. H.-V.—æ

DEŠÆR CÆXAR DHÆDAQQÆRNÆ JAZDOAXČE
MOSKE * 1928 š.

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

Fia 6124

ГЛАВЛИТ № 98.174

ТИРАЖ 600 экз.

№ 1503

Væjn gazetæš.

Senæx ergæ dolyš dæ Sovetæn Örsi me-
xkæ gazetæš buržuazæm mexkij.gazetel.

Ĥar pædčæxælqenčux aræduvlyš duqqæ gazetæš
dæ, cææn šæxære ittex gazet aræ duvlyš æ xul.

Duqæ dæ gazetæš Sovetæn Cxoaghončux æ.
Sovetæn hädæl öttæčæx denz qhästta nonæx aræ
duvlæ dännæræš axærxoj gazetæš dæ. Gubernen
i ujezdæn i šæxæræškæræ dæræš doacyš, dux-
xæl centre (juqhmottige), jurta lārĥa dijnæx
1,300.000 gazet aræ dolyš xynnæd 1924 š.1-čæ
oktjabræx bächæ loarĥæmæx. Væjn gazetæšte j,
doazonæl dexærčæ gazetæšte j juqhe joaqqæ er-
gælo joall. Dozonæl dexæræ gazetæš buržuazen
kæræ dæ, kapitalisti kæræ dæ; Hädæl kæræ dolyš
jolčæ klassæšæ (toabašæ) gazetæškæ ghollæ xæl-
lottæju šoajn boqhonæš. Ghorævännæ vhäxi æ
volyš, bankaj daæ, voqqæ promyšlennik æ volyš,
ĥænz thexærnæ boqqæ thom bolčæ xanæ šijn
ghuluqæš a lelädä xynnæčæ Stinnes jäxačæ nem-
cečo 60-1 sovX gazet loättædeš xynnæd šijn kæ-
ræx. Cu gazetæsthæ joazonæš deš bolčæ naxa ax-
čaš æ telyš, še lelædu ghuluqæš, šijn bazær
dikæx čæqjarg jolæ ĥæmaš jazdejtyš xynnæd co
cargæ, šijnæ novqhæ dolčæ gazetæštæ zulæm darg
dolæ ĥæmæš æ lelædejtyš xynnæd. Yšttæ gazetæš
šoajn kæræ loättædes bolæ nax duqæ bæ Ame-

rike æ, Angle æ, qyn buržuazen mexkiškæ æ bæ. Kapitalistæn mexkiškirčæ gazetij ghulug derrigæ xarcdær duvcælge j, qhæxégæčæ naxa tijša bolx belge j dæ. Pomeščikište j bazærxošte j thex dikæ xovš dæ bolxloš tæ bečæ hodqhæmæx, kijčdeš lattæčæ kerdæčæ thæmex, axærxoj bov xæmæš qhijdæræx gazetæsthæ šoaš bæqhdær duvcitæčæ šoajn hädæl duqæ lattærg doacælgæ. Niz æ, polici æ næbaxtenæš æ, šoajn kæræ a jolyš bädberzæbu car bolxloj i axærxoj i qetæm cu gazetæškæ ghollæ Sovetæn Örsi mexkæ yštæ dac. Uqæzæ hädæl bolxloj i kxærxoj i kæræ dæ. Derrigæ mexkæ ruzqha: — lättæ, fabrikiš, zavodæš, bazær, dešær — mæssædæ æ Soveti kæræ dæ. Gazetæš aræ duvlitæræš æ Sovetæš jæ. Yštæ yz xylæræx guča dæ, sovetæn gazet c'xannæ æ hæmax buržuazænčunnæ tæræ xylæ jiš joacælgæ. Co čæqdoaxyš dæræš qhästta qyn ghuluqæš dæ.

Mæssædæ æ hæmal xalxæ, ghert sovetæn gazet bolxlošte j axærxošte j bæqhdær gučæ daqqæ, carnæ thexæle dikæx xurgjolæ ghuluqæš čæqdaxa yš homæbe. Axki 1923 šeræ, qynčæ mexkišcærčæ ghuluqi anglesæ ministr Kerzon thom xoabergbæ šucæ anglj mexko ännæ, revoljuci čæqjannæ lattæ Örsi moxk qeræbe völyr. Væjn mæssædæ a gazet juxæ duxæl dällyr Kerzonæ kaxæta, cu gazetæšæ loadæma xælo jaacyš dhæxajtyr, cun kaxæto jaxær, derrigičæ dunenthæræ buržuazæš, qhæxégæri Republikax lætæ ghertælgæ xylær, Car juvcæčæ xarconæx eghæzæ bæxa berrigæ moxk toxabælyr, mæssæjæ æ šæxæræškæ ghollæ gul æ bænnæ dhæ — juxæ æ uxyš lijlyr nax yš xarc bolgæ dhæqæjkædeš. Thaqqæ, sovetæn hädælæx ghortær xælæ ghulug dolgæ æ xæjnæ, sæ-

cyr anglesæ buržuazi. Yš morgiš dä æ hæc væj gazetæš, Buržuazeno lelæbu tijša bolx gučæ baxæræl sov, væjn gazetæšæ, cæxæ dezæl beš vhaškæ uvz qhæxægæræš, novqhostæl du derrigičæ dunenthærčæ bolxloj i axærxoj i vošælæ cæxæoagho vhašæx jollærnæ. Gazetæš dešyš xylčæ örsi bolxločunnæ, örsi æxærxočunnæ gu Cermaneræ, Angleræ, qynčæ mexkiškiræ æ bolxloj myštæ xælæ bax, äläel deš jolča klassæšæ (toabaša) Jegipterčæ, Kitaj mexkirčæ, Bolgarerčæ axærxoštæ hodqhæm thæ myštæ loattæbu. Gazeto xæduvc šoajn moastæghi dhæbaxæ ghertyš qynčæ mexkiškirčæ bolxlošæ myštæ qhæxæg, gazeto xæxoajt dunenthæ mel bolæ bolxloj i, axærxoj i bært cæxæn bolyš lelædečæ lætærçæ maræ sæcca kot balær xurgdoacælgæ.

Gazetæthæ jazdu hæmaš i izbača*) car bolæ loarhæm.

Cunæx æ dalyc derrigæ. Gazetæsthæ jazde xæquxityš dolæ hæmaš, šoajn dæqhe mellæ doqqæ xisæp dolyš dæle æ, duxxæl yš maræ cæ xylčæ khezigæ dæ gazeta. Duqæzæ a xyl zhænæræšæ, mollæx æ xynnæ hæmæ boqhoncæ qhoastæm cæ beš dutyš. Cul sovnæx, zhænæræsthæ jazbær xælo mott xul, duqæ qyčæ qhæmi dešaš juqhe uxyš, hilæmæncæræ lostæm bolyš. Yæjn nonæx bolæ gazetæš dešæræš axærxoj bæ khezigæ dijša æ bolyš: kæxæt xovš bææræš hænz æ khezigæ bæ carnæ juqhe. Cuduxæ, mæssædæ æ gazeta boqqæ loarhæm bæ statjaj. Cu statjašæ xynnæčæ hæmajex boqhoncæ dhæ qetæbu nax, proletaræn xisæ-

*) Dešæræ chalga thævillar.

pætheræ. Gazetæš dešyš volæ cxaqqæ æ sæg vargvac zhænæræš æ, stat'jaš æ cæ xylčæ, hænæ älcæ yš cæ xylčæ šijnæ xadezær xovrqdac cunnæ. Dikæx dolæ gazet dæ cu šinnæ tæjparæ hæmaš jazde doaghæčæ lærthæ æ jazdeš, yš dešyš volčnnæ attæx xurgdolčæ tæjparæ æ jazdeš dær.

Hænz attæ xurgdæ væjnæ dešæræ chalgæ gazet sennæ eš jaxyš dolæ xattær qhoastæde. Gučæ dæ yz cigæ xylænzæ darg doacælgæ, izbačægæ gazetægæ ghollæræ politikæn æ, nax qetæbæræ æ bolx jurtæčux bulurg xylæræx. Gazet axærxoštæ dhæthæ dæxæ dezæ co, axærxoij cinnæ xæthæ æ öza, car mæssædæ æ den yz dešærg dolyš ghulug ottæde æ dezæ,

Dešæræ chalga eggiræ nonæx ešyš dolæ gazetæš.

Eggiræ xælxæ, šijnæ pæjdænnæ xurg dolæ körteræ gazetæš dovzyš xylæ vezæ izbač. Juqhmot-tigen gazetæšxæ dovzæ dezæ cunnæ, xælxæx, SSSR-n CJKæ j, RSFSR-n VCJKoj aræ duvlityš dolæ „Izvestija“ jaxæ gazet (max betta 75 k., adris: Moskva, Tverskaja 48). Yz dæ Sovetæn Cxoaghon xækimælen gazet. Sovetæn hädælo ottædäræš æ qæjkædäræš—æ, dekretæš, naloqex, qyndærex dæræš, mæssæ dæ æ cu gazetæthæ jazdu. Dunen mexkij qhæmi daxæra — lelæræ ghulugex dolæ hæmaš æ jazdu cuthæ, qyčæ mexkex æ SSSR-n čurčæ vaxæræ — lelæræ ghulugex æ duqæ hæmaš jazdu cuthæ. Cuthæ jaxær naxa dhæqetæde sæg voacyš xylčæ jurtæ dikæ doacyš dæ Jzvesti jaxæ gazet yz dešæræ mettællæ jazdä xylæræx. Hätæ æ, baxæčæ naxa juqhe lelæbe

bezyš bolæ bolx lelæbærna izbač homævææræ ghuluqa
čhoaghæ dikæ dolyš dæ, hævæ tæxkærna bolčæ bælxæ æ,
cugazetæthæræ nonæx ešyš dolæ hævæš, yš te-
dæ æ tedyš xædaxærna æ qyn duqqæčæ hævæštæ æ.

Kommunistæn parten šijn jyqhmottigen gazet
dæ „Pravdæ“ jaxyš. (Max betta 1 s., adris: Moskva
Tverskaja 38). Yz æ doaqqæ gazet dæ duqqæ æ
kerdæ hævæš xæ æ xoajtyš. Ōrsi æ, qyčæ qhæmi
æ baxæræx — lelæræx dær xa, cu šinnexæ mol-
læx æ cæ gazet göttæræ dikæ megirg dolyš dæ
izbača, hævæ älcæ, cu šinnæ æ gazetæthæ aræ
juvlityš jolæ zhænæræš loadæma hævæ cæ ešyš
cæyš jæ. Hätæ æ, stat'jaš jac carnæthæ cæætæræ.
„Pravda“ parten gazet dæ, cuduxæ co duqqæ no-
næx jazderæš parten ghuluqi æ dunen berrigičæ
mexkiškæ ghollæ lelæčæ belxi æ hævæš dæ. Re-
voljucen hævæ læqdælæræ xaqhex æ, kommunis-
tæn partennæ thælattyš dolčæ hævæškæ æ, boaxæm
toabærna lelædečæ ghuluqex æ čhoaghæ boqqæ
loazhævæ bolæ hævæš xæxoajtyš dæ yz gazet „Pravdæ“
æ izbača, „Izvesti“ mo mazæ æxærxoštæ dešæ cæ dæ
ešyš, ærghænnæ partenæ thælattæ hævæš æ,
parten bælxæ juqhæræ niqh æ, qyndæræš æ dovzæ
ešyš dæ,

Jurtæ baxæčæ naxa dešæ Kommunisti Parten
Juqhmottigen Komiteto aræ duvlityš dæ „Bednota“
jaxæ gazet. (Max betta 60 k., šera 6 s, 50 k.,
adris: Moskva Tverskaja 38). „Izvestija“ j „Pravda“
j jaxæræš missel doqqæ dac yz gazet, attæ qe-
tæberg bolčæ mettællæ jözda æ dæ hätæ æ, hævæ
dovzyš volčæ axærxočo maræ qetæderg dolyš dac.
Politikæn hævæ æ, sovetæn hädæl æ xæl' ot-
tædærna dolčæ dešašca cu gazetæthæ jözdeš dæ
duqqæ æ hævæš jurtæ boaxæmæ ghuluqex æ.

Jurtæ baxyš bolčæ berriginešæ æ qetæderg dolyš da, vožæš mo, Kommunistæn Parten Juqhmottigen Komiteto aræ duvlityš dolæ „Krest‘janskaja gazeta jaxær. Yz gazet khirænnæ cqhæzzæ aræ dolyš dæ. Doqqičæ alæpæšcæ æ jazdu yz, duqæ surætæš æ xul cuthæ. Yz dešyš bolčæ naxægæ dhæ — juxæ quxityš dolæ xæbæræš göttæræ duqæ thædolyš æ dæ yz, jurtæ boaxæma ešyš dolæ xexæmæš čhoaghæ duqæ æ dæ cuthæ. Cu gazetæ mott attæ bæ: göttæræ dikæ megirg dolyš dæ yz berrigičæ duqæčæ axærxoštæ. (Max betta 15 k., adris Moskva Vozdviženka 9). Šijn mottigerčæ parten komiteto j soveto j (gubernen æ ujezdæn æ) aræ duvlityš dolæ gazet æ čhoaghæ ešyš dæ dešæræ chalga. Yš gazetæš lelædænzæ vhællæ darg dac dešæræ chalgiš, hænæ älcæ carthæ jazdu ši-sijn mottigerčæ xækimælenæšæ ottædäræš æ ši-šijn mottigeræ hæmaš æ. Qyn æ duqqæ æ gazetæš dæ juqhmottige æ, aræxæ æ. Carxæ cædæræšæ professionalæn (cæccætæjparæ bælxæš deš jolčæ) cæoaghoni ghuluqæš duvc, voqar hæmaš xædæræ, bazæræ dæræš duvc, qolaghæ dæræšæ thæmæ daraš duvc... Dešæræ chalg, še lelæbečæ bælxæ, yš cæ xylčæ æ dargdæ. Eggiræ körteræ izbača ešyš dæ juqhmottigeræ cææ gazet („Izvestija“, „Pravda“), juqhmottigeræ jurtæ cææ gazet („Bednota“), šijn mottigeræ gazet i. Xælxæ chæræš jäxaræš xynnæ dacær jaxyš æ megirdæ. Cææ bæqhdæ, „Bednota“, „Krest‘janskaja Gazeta“ i šijn mottigeræ gazet i cæ xylčæ vhællæ dargdac. Cqhæza diy-diy æ pxi-pxi æ ešyš xul yš gazetæš. Væjnæ dhaxæ gurgdæ yš gazetæš tedæ dezyš, politikan sijrdæ, baxæræ cæædolæ bælxæš dolgæ. Cu močæ bælxæ ešyš dæ šollæghæ

dolæ gazetæš, cǎæccæ gazet še dolčæ bessæ dut
juxæ thæxæžæ vezyš dhassæ hǎmæ xule æ ännæ.

Cazetæšcæ sæcca körteræ de dezyš dolæ
bælxæš.

Gazetæcæ bolx be xa dezæ.

Izbač, šijn bolx dikæx lelitærnæ cǎæ qhästta
dolæ hǎmaš xovš æ, carcæ xæqæstæ vännæ æ
xylæ veza. Yš xa dezæ hǎmaš duqæ æ dac, carcæ
xæqyštæ valæ xælæ æ dæc, qhæxægæræ theræ volčæ
sægægæ homælung dolyš æ dæ yš.

Nonæx dolčæ xælex xetæluš dæ gazetæcæ
cǎaqqæ æ qyn qhäs ta bolx lelæbe bezyc ännæ:
gazet še dolčæ bessæ dytæ maræ qyn fyn gov-
zæl je jezælæ cuncæ ännæ xetyš. Yz yštæ xetær
ghalæt dæ. Politikæn sijrdæbaxæræ ghuluqa ga-
zet cǎæ qhästta hǎmæ dæ. Oktäbræn revoljuci
xynnæčul thixæx linnæčæ bælxo gazetax pæjdæ
ecæræ ghulæqæx xæxuvqyš duqqæ æ tæjp —
tæjparæ kucæš dæ. Dhaxæ carxæ körteræ dæræš
qhäst — qhästa duvcærgdæ væj, hǎnz juqhæræ
qo-diy hǎmæ belgæl doaqqærdæ væj.

„Bægenicæ“ bu bolx i „joazoncæ“ bu bolx.

Mæssænel æ xælxæx duvcærgdæ væj bælxæ
körteræ xisæpæš, yš šiy dæ: 1) joazoncæ beš bolæ
gazethæcæræ bolx i 2) bægenicæ beš boa gazetæ-
cæræ bolx i. Joazoncæ beš bolæ bolx lelæbu ga-
zetæštærnæ hǎmaš, qhoalæmæš khæl ghollæ
dhæxeqyš belgældærcæ, penæthærčæ listij vyrez-
kaš (vyrezkaš — tedæræš dæ, gazetæthæræ ešæ

hæmaš tedyš xædaxyr dæ) jaxærcæ, albomi vyrez-kaš tedæræš jaxærcæ, yš mo qyndæræšcæ. Cu tæjparčæ bælxæšcæ loarhyš dæ pentthæræ gazet æ „Bægencæræ“ bolæ bolx bæ naxa dhæxozyš gazet dešærcæ, dijšačæ hævajex qhæmälæš æ deš, cu bælxæcæ loarhyš dæ dægæxæræ gazet, dijnæ gazet, gazetæ golg, qyndæræš.

Sencæræ bolæbe bezæ gazeta cæra bolx.

Gazetæcæræ bolx mollæxčæ xisæpæcæ lelæbojjæ æ, körteræ dær axærxo cunnæ thæozyr, axærxočunnæ yz dezædælityr da. Cu deša ešyš dæ axærxočunnæ dezæ hæmaš terkæm bolyš i boqhonce j dægæ qabyr; cun sægotto mælægh jæ xar; uq sæxæte cunnæ nonæx dægæ doallær fun d'xar; cunnæ hæniz jolčæ ærghænnæ thælattær mælæx bolx bæ xar. Berrigæ bolx car mottigithæ öza lelæbe bezæ, xisæp cigiræ bæri baxæræ-læræthæræ xæijca xylæ dezæ. Axærxoj æ tæptæjparæ mæ xuli. Xanæš æ beŋ-beŋ mæ xuli. bhästta boqqæ loarhævem bolyš dæ jušxæce æ Qqhoncæ bolæ niqh kæræ lacyr. Axærxočunnæ novqhæ xynnæ hævæ fun d' æ xæjnæ, ciggiræ volævælær mæssænel æ bæqhæxæx dær dæ. Socæm bollyš boa xexæm juqhmottigeræ xælbælæ jiš jolyš bac: še volčæ mottiga dhæthæ verzæ xovš xylæ vezæ izbač. Cxæ bolæ axærxoj lättæn ghulug dægæ doellyš xul, šollæghæ bæræš nalog (joal) dægæ joallyš xul, qolæghæ bæræš mollæx æ qyndær dægæ doallyš xul. Cxæn jurta še duvcæčunnæ nax thexæ baxæ ghertyš lelyš mo-zghær xul, šollæghčæ jurta, qyn mettal isti æ, jačejke dhæjazle jaxyš nax xælxebeš xul. Cxæn

jurtæ jerrigičæ jurta æ pæjdæ xurg bollyš hāmæ
 de ghertyš lelyš xul, xæjræ jyllæ æ qyndær dā
 æ, šollæghčæ jurta chenoš æ dāga, cǰæqqæ æ
 šoaš fun dergdæ æ cæ xovš lelyš xul, zastraxovka
 (dāgičæ max lurg bolyš kæræ daxkænze æ dolyš)
 jænzæ æ dolyš, duqqæ æ qyndæræš æ xul. Bolx
 dhæbolæbeš xælacæ dux duqqæ æ kærædoaghærgdæ.
 Carxæ körteræ dær mælæx dæ æ xæjnæ bolx
 dhæbolæbe bezæ. Cǰæbæqhdæ mæssæzæ æ mæs-
 sædæ hāmæ dhædolædāčæ nāqhæcæ čæqdalyč,
 hātæ æ cu bælæ lærdæthæræ xælæ dāqqa dolæ
 doš cunæx doxyc: dolæde dezæ axærxočunnæ
 gærgæ lattæčæ, attæx dolčæ, co qetæderg dolčæ
 hāmænthæræ, cun vaxæræ — lelærgæ xožyš xylæ
 dezæ xisæp.

Gazetæ kitabæcæræ mazæ.

Izbača cǰäqæ thælattyš dær kitabæcæræ mazæ
 bæ.

Gazetæcæ bolx bečæ xanæ kitab dægædar
 doqqæ ghuluq dæ. Mæssæzæ æ dægæda dezæ ga-
 zet xælæxæræ gha maræ boacælgæ, gazeto derrigæ
 hilæm čuloacyš doacælgæ. Cuthæ sæca he jiš jac.
 Co dhæxæliškæ tet sæg, cun ujlaš kerdæ æ joax,
 cunnæ xattæræš duxæl æ doax, dunen daxæræ —
 lelæra juqhe ču æ oz. Juxxeræ æ, gazeto der
 dunenthæ xynnæ hāmæš thædha körtæx daxyr
 maræ dac, cu hāmæj khoargæčæræ xoadæm bær
 gazetægæræ torluš dac.

Yz dergdæ kitabo. Co dhæqoačyš du gazeto
 dolædär. Co kortæ bolyš dolčæ dešašcæ vhaškæ
 doælædu gazeto duvcæ hāmæš, mæssædæ yš
 vhašthædettyš cǰæ kortæ bu carex, politikæn de-

šaš vhašthæ æ dettyš bolxloj klassæ istori du carex. Kitalæšæ khoargæxčæræ xæqetædejt, qyn šijn tor cæ dælæræx, gazeto thædha maræ körtæx cæ doaxæ derringæ dešaš.

Gazetægæræ kitabægæ — ännæ dæ politikæn sirdæbāxæræ ghulaqa bolx bečæ sægi xælæxæ däqqa doš.

Bolx bæræ kucæš duqqæ æ dæ cu ghuluqa juqhe. Mæssædæ æ hæmal xælæxæ šijgæ kitabæš gulgurg dolæ hæmæ de dezæ izbačæ. Hænz uq sæxæte ešyš dolæ kitabaš dešæræ chalgiču doacyš dæle cun jiš jæ rajonæn biblioteke xæžæ, šæxæræ væxæ, šijnæ yš ecæ ännæ jačejkænnæ, kooperativænnæ thævyllačunæ thædyllæ. Axčæ dece, gærgæx jolčæ bibliotekacæ vuvzævælæ vezæ yz, dhæ-juxæ quxyš jolčæ školengæræ dexæ dezæ co, šijnæ ešæræš mælæx kitabæš dæ æ ännæ, dægævalæ vezæ yz yš kitabæš xuvcær æ, xæijdær æ še dhaxæ myštæ lelædergdæ. Kitabex pæjdæ myštæ ecærgbæ xæxexyš cxæ šoajn qhästta qyn kitabæš dæ. Sæcca ujlæ čhoaghjænnæ xylæ vezæ, boqhoncæ čhoaghæ niz kitab šijx dhæ cæ xottædælčæ gazetæ boacælgænnæ. Dhaxæ, gazetæcæ bečæ bælæxæ tæjp-tæjparæ kucæš voaštæ bhærgæ dovrcæ xötta duvcærgdæ væj kitabæx pæjdæ ecærnæ körteræ dolæ hæmaš,

Mælæxčæ loastæmthæræ dešæ dezæ
g a z e t.

Qyn cxæqæ æ, juxxærčæ dešašxæ doš dæ alæ dezyš, duxxæl bečæ bælæxæ juqhe ču æ doaghyš. Duqqæčæ æ politprosvetbolxlošæ æ politikæn sijrdæ baxæræ bolxlošæ, duqæx bolčæ qyn naxæ

æ šoaš gazet xæijca dhædešæ bolælučæ jučxæce
 æ ghalæt du. Jučxeræ den xæ, kitab mo, juxe
 qaččælcaē yz dešæ bolælu yš. Yz joqqæ ghalætlo
 jæ yz dešæra doaghæčæ xisæpa gærgæ. Qhæstta
 xoaluš dæ yz ghalæt bolxločo, yz gazet šijnæ cæ
 æ dešyš, cunæx næx dhæqetæbe, cuthæræ dær
 naxa dhædovzitæ dešyš xylčæ. Yštæ gazet dešyš
 xylčæ duqæ qhæxægæm belgæ æ, pæjdæ boacyš
 duqæ xæn dhæjoxi tælgæ æ xul cunæx. Izbač cu
 dešæx loræve vezæ. Gazet jučxeræ dolædä juxe
 qaččælcaē čæq cæ æ doaxyš, jyqh-juqheræ xeržyš
 dešyr qhæstta dikæx dæ. Izbača xa dezæ eggiræ
 körteræ dær gazet aræ dalæleč xælxærčæ den
 xynnær dolgæ: cu eggiræ körteræ dolčo novqhos-
 tæl dergdæ cunnæ dhæxæ dodyš dær xæn duqæ
 joacoješ qhoastædærnaē, hænæ älčæ cu eggiræ
 körteræ dolčunthæ döghe xul derrigæ gazet. Ga-
 zetæthæ eggiræ xæliškæx jazjä lattæčæ stat'jathæ
 gazet xæeccæše xožyš xylæ megirg vac izbac. Ga-
 zetæthæ jazjäčæ staj jajl qhæstta häržæx joazu
 æ dolyš, šijl thexæx jazjäraēš zhænæræš æ jolyš
 jæ gazetæthæ „kijn“ oalyš cæ mottig. Yz „kijn“
 jaxær zhænæri, cqhæza derrigičæ gazetæ æ (lo-
 accigæ) kortæ bæ. Iz dešæ dezæ izbačæ eggiræ
 xælxæ. Thaqqæ, xynnæčæ hæmajex sæ qetyš æ
 volyš, zhænæræš ješæ volælu yz xælxæx qyčæ
 mexkij jæræš i, thaqqæ cæoaghon jæræš i); cul
 thexæx maræ stat'jaškæ valyc yz; mæssæjæ æ,
 nonæx jolæ, stat'jaš zhænæræškæ xæža jazjä xul,
 cuduxæ zhænæræš cæ æ jovzyš stat'jašthæ jazdä
 hæmaš dašxæ jiš jac. Mæssænel æ thexæx dešæ
 dezæ mottigeræ vaxær — lelær, sud, yš mo qyn
 jolæ hæmaš, eše — dhæqæjkæderæš æ dešæ me-
 girgdæ. Yz lostæm lelæbe bezæ ujlæ thæjaxxita

gazet dešyš xylčæ æ, sixxæ cuthæra dær naxa dhæduvcæ dezyš æ xynnæ, čæxkæ dešyš xylčæ æ. Cxæbæqhdæ, yz bolx ergæbaqqæ jiš jæ bolxločun cun duqalgæ — khezigilgæ, cun ešyš xylærgæ, šijn muqhæ xæn duqæ — khezigæ xylærgæ xæžža; ħätæ æ körteræ thædullar — xælxæx informaci j (dolyš doa ħæmæ dhæxajtær) thaqqæ nax carex dhæqetæbær i — jaxæ doš ergæ cæ doalyš dysæ dezæ. Cu dešo dhæxóq izbačæ mäkærlo yz bolx be xovš xylær; cul sovnæx cu dešo tuvlæ cæ volityš æ vut, xæn æ joajyc. ħar bolxločo xæn dhæ me jodæ ši-šijn xisæp aræ doaqq gazet dešærnæ, cu xisæpæx novqhostæl xul cunnæ gazetæ addelaš xælxæ — thexæ jaxærnæ, cædezæ-čuncæræ dezær xæ æ qhestædeš, sixæ æ boqhoncæ æ, šijn be bezyš bolæ bolx mælæx bæ xarnæ.

Sennæ æ myštæ xeqæ bezæ gazetæšthæ jazdäčæ ħæmaštææ khæl ghollæ xeqæ qhoalæm.

Mælæxčæ kucæthæræ bolæbičæ bæqhæx xurbær xóax bolx jaxyš izbač-ujlæ je vâlčæ, nonæx dolčæ xæleš, mæssædæ æ kucæthæræ bolæbe bezæm xul cun bolx: penthæræ gazet de æ, tedæri albom je æ, gazetæšthæ jazdeš doa qhæmälæš khæl ghollæ qhoalæmæš xeqyš qhestæde æ.

Yštæ bolx be megirgbac. Mæssædæ æ ħæmæ de ghirtæčæ cxaqqæ æ dikæ dulurg dac.

Ghuluq qyčæ bessæræ dolæde dezæ izbačæ. Mæssædæ æ bolxæ kucæš lelædä čæqvalæ vezæ

cun, yš dær dikæ lelæde xovš xylæ. Cuduxæ mæs-sænel æ dikæx dæ eggiræ attæx dolčæ kucæthæræ volæ æ vennæ eggiræ xælæx dolčunthæ valær.

Khæl ghollæ qhoalæm xeqær senna ešyš dæ.

Gazetæcæ bečæ belxæ kucæšxæ eggiræ attæx dæræškæ cxæy dæ khæl qhoalæm xeqær.

Khæl ghollæ qhoalæmæš xeqær lelædu gazetæ körteræ mottigiš axærxočunnæ belgæl xylitæ. Cqhæza axærxo šijnæ nijsdænnæ gazet cæ æ dešys heš xul še khezigæ dijša xylæræx, še cuncæ xæqæštæ vännæ cæ xylæræx. Cuduxæ gazetæ thæva cunnæ attæ xurg dolyš, cuthærčæ hæmašxæ sijn mælæx dæræškæ xæžæ vezæ cunnæ xovrg dolyš hæmæ de dezæ. Gazeta cun bhærg thæozærg bolyš bolyš bolx be æ bezæ, cuthæ jazdäčæ hæmašxæ qhestæde dezæri uglæ je æ jezæ, yš šiy dæ de dezær.

Šollæghæ dolčunthæræ dolælung dæ væj. Izbačæ lelæde, belgælde dezæčæ hæmæj xoadæm be jis jolyš bac. Xæqhoastæde dezæ hæmaš xæržær dilla dæ xynnæčæ hæmaj duqælgæ — khezigæ, axærxoštæ car bolčæ loarhæmægæ, yš dhaxæ — loacæ jazdä xylærgæ, thaqqæ, izbačæ bolx bes jolčæ mottigerčæ naxæ ešæčæ, carnæ pæjdænæx xurgdolyš dolčæ hæmaskæ dilla æ dæ. Yz yštæ dæle æ, hætæ æ, jurtærčæ gazet desyš bolcæ naxa qhestæde dezyš pxi-jælx doš dæ, boqqæ loarhæm bolyš. Yš dæ nalogex dæræš, sovetæn hädælæ lättæn politikax dæræš, jurtæ boaxæmæx dæræš, šæxær i jurt i vhašæx juvzæræx dæræš, jurtæ straxovkax dæræš, jurtæ koopera-

ceƿ dæraēš, jurta qetæmæcæ sijrdæ jaqqæræx, dešær cæxar dhædaqqæræx dæraēš, jurtaē električestvo jyllæræx dæraēš, qyndæraēš æ.

Qhæstta bæqhæxæ dolyš dæ šijn mottigerčæ gubernex, ujezdæx hæmaš duvcyš jolæ stat'jaš zhænæræš khæl ghollæ qhoalæm xeqyš belgæl jyr. Mollæxčæ æ cææn guberne, ujezde, jurtaē xæthædä cææ kerdæ hæmæ xylčæ, jylla xæjraē xynnæ æ, električesvo xynnæ æ, jurto juqhæ ijca boaxæma ešæ mašinæš (traktoræš qynjæræš) xynnæ æ xylčæ, cu tæjparæ hæmaš, axærxoštæ dešæ, gazetæthæ belgæl daxær æ yšttaē qhæstta čhoaghæ ešyš dæ.

Axærxočunnæ ešær duxææl šijn boaxæmæ hæmæ maræ dac ännæ mæ xetælda. Ug væjn xanæx, Sovetæn Örsi mexka čhoaghæ ešyš dæ axærxoſ xæqhæla æ politikæn qetæma æ læq-bænnæ, mæssædæ dunenthæ lelyš mel dolčæ hæmajex boqhoncæ sæ qetyš xylær. Izbač yz dægæ doaghyš xylæ vezæ, še jurtaē bečæ bælxæ juqhe. Cu dešæ pæjdænnæ dolyš dæ dunen mexkij qhæmi ghuluqex Sovetæn hädælæ kæjalæræx dæraēš (mollæxčæ æ qyčæ mexkirčæ axærxoštæ sovetæn hädælo novqhostæl dyræx dæle æ, qynčunæx dæle æ). Čenčæ eskæræx dæraēš (kæginax, čenčæ eskærxollæ baxær, xanæš khezigæ jolyš bæraēšcæ bu bolx, čenčæ eskærxoſ dezælæštæ ješ jolæ attonæš, čen komandiræš beškole yxitær, thæmæ ghuluqæškæ hoamæbe qyčæ mottigiškæ yxitær), væjn fabriki, zavodi bolx toabæræx dæraēš, qhæmi ghuluqex dæraēš qyndærex dæraēš æ.

Axærxoſ i bolxloſ mottig læqje ghertyš jolčæ Örsi mexkæ Kommunistæn Partex dær vhællæ

dytæ jiš jolyš dac belgæl cæ doaqyš. Parti læg-jælær, cun sjezdæš, jurta jaxæræ — lelæræ co jurta kitabæš i žurnalæš aræ doaxælgæ yš mo qyndæræš æ, — yš še dær dægæ qabæ dezæ, carxæ eggiræ belgælæx dæræš xæqhestæde dezæ.

Ištæ xæqhestæde dezæ izba čæ dhæqejkædeš, dhæxuvš dolæ hæmaš æ (ob'javleneš, izveščeneš) carnæ juqheræ dešæræ chalga nonæx loarhæm bolæžæx jolæ mottigiš beri æ ješ. Axarxočo, šijnæ cæ xaræx, attæ tulityš xul šijnæ ešyš dolæ hæmæ, cuduxæ de dezyš dæ yz. Izbača car mottig jovzæ æ jovzyš carnæ ešær xa dezæ. Co belgæl dičæ bæqhæxæx dolæ hæmaš jæræš dæ: xun jæle æ qyn jæle æ torgax joxkyš xylær, cxænnæxæ six-xæ bolx be nax ešyš xylær, mašinæš xælxæ-thexæ jalær, loræ, agronomæ adriš, qyndæræš.

Ištæ, yš væj mel dijcaræš dæ berrigæ duqæx bolcæ axærxoštæ ešyš æ dezyš æ dolæ hæmaš. Juxæ æ körtæx doaqq oaxæ, mæssæne æ mæssæzæ æ xylænzæ darg doacyš dac yš, hætæ æ še bečæ bælxælo carthæræ loarhyš bolx lelæbe megirgbæ.

Hænz, cu tæjparæ hæmæš gazetæthæræ xæqhestædærcæ izbačæ myštæ bolx lelæbe bezæ xožærgdæ væj.

Khæl ghollæ qhoalæmæš xeqæ dezæ
hæmaš xæxeržær.

Mæssænel æ xælxæx xa dezyš dæ khæl qhoalæmæš xeqæčæ xanæ hæmaš sovdæræš juqhe doacyš xylæ dezælgæ. Læqexæ, mæssædæ æ tajparæ hæmaš körtæx daxyv væj xæqhestæde dezæ jaxyš, yš mæssædæ æ bælxa juqhe ozæ dezæ jaxælgæ dac yz.

Izbača xa dezæ yš mæssædæ æ hæmæ še belgæl dičæ, cunæx gazet æ cæ xulyš, derrigæ doadä kâxæt xurg dolgæ. Cíaqqa æ axærxo cec vargvac gaze-tæthæ mellæ duqæ qhoalæmæš xíjqa xylæræx.

Kherigæ maræ kâxæt cæ xovš bolčæ naxa ännæ beš bolx bæ khæl qhoalæmæš xeqær.

Khezzigæ maræ dešænzæ æ, nizdqhæ maræ gazet be dollæ æ cæ xovš dær i doacær i qhoa-stæde æ cæ xovš volčæ axærxočunnæ co yz dešyš attæx xurgdolæ bolx be bezæ. Chäqæ æ jax oaxæ, mæssæzæ æ megirg bolyš bo xéxæm bæläe jišjoacyš dæ yz ghuluq. Izbač še deqærilæ væ šijnæ doqqæx xisæp dæ ännæ xetæ hæmaš qhestæde. Yš qhestæde še loarhæ cæ vojjae xéxærxočuncæ, agronomæcæ, jačejka sekretaræcæ dægæ valæ megirgvæ. Bælxo še xæxajta dæ mæssænel æ di-kæx, pxiy barh mottig mærae khæl ghollæ qhoalæ-mæš xíjqa cæ xylær.

Ittænel sovx mottig khæl ghollæ qhoalæmæš xíjqa xylčæ megirg mæčæ j'ännæ socædä xynnæ dær jaxyš vhællæ zeŋ æ cæ dalæ meg.

Gazetæthæræ ešæ mottigiš belgæl ja-xæra doa kucæš.

Yzyšttae dolæ xæxæržær še dä vännæčul the-xæx, izbač šollæghæ dær de volælu-khæl ghollæ qhoalæmæš xeqæ. Uqæzæ lelæde dezæræš mælæx kucæš dæ?

Carxæ cæy, jazdäčæ hæmæštæ duxxæl khæl ghollæ qhoalæmæš xeqær dæ. Izbačæ qhoalæmæcæ khæl ghollæ takæ dhæxo stat'jaj, je zhænæri körteræ hæmæ čuloacyš dolčæ moghæræštæ æ dešaštæ æ. Cu xanæ, yš jäzdä hæmaš loacde æ,

sov dæ ännæ xetæ dešaš juqheræ dhædaxæ æ jiš
jæ cun, dešyš volčunnæ, khæl qhoalæmæš xijqa-
čun kortæ bolæžæx dær bhærga belgælæx xurg
dolyš. Ĥaræ, gazetæsthæ jazdä xynnæčæ ĥæmæšxæ
cæxæ ĥæmæ uqæzæ hojaz æ dæ xožærgdæ væj yš
qhoalæmæš khæl xeqæræ bolæ bolx myštæ be bezæ.
Jær dæ yz.

„Bessarabi mexkæ Rumynez bā qhizæ
n i z“.

Venæ. 22-čæ sentjabre. Rumynen ministri
sovet o Bessarabe doazonthæ šoajŋvhäškæ qos-
sær-toxær xylyr bæxæn ottædäd Bessarabi
moxk čuberzæbyrqyn thæ æ čhoaghdyri,
doazu lorædæræ ghuluq lelædeš boa bh u q o z z æ
nonæx cigæ xylityr i. Bessaraben gubernator
Russenau doklad je-Buxareste dhæ vijxav.
Stats-sekretaræš Fraposovič i Tataresku j Bessarabe
bæxab Kišinäv i dozonthærčæ šæxæræškæ Sotoke j,
Bender i, Akkerman i bæxæ ännæ. Qoaččyš xæki-
mælen kæræ dece æ cun ännærthæ dolyš aræ duvl-
čæ kepæ joazono joax duqqæ nax luvcærg bolyš bæ“.

Yštæ uqæzæ bāčunæx tærræ be megirg bolyš
bæ yz qhoalæmæš khæl xeqæ bolx.

Nægæx sænnæ jæ xæbær derrigæ æ doacyš
megirg dac ännæ xetyš xule cun kōrta khæl
ghollæ qhoalæm æ xæqa dytæ dezæ. Yz de me-
girgdæ xæbær sov dhäxæ cæ xule. Sov yz dhäxæ
xule, mæssænel æ dikæx chäqæ æ juqheræ yz dhæ-
juxæ æ qhoastædä, cun kōrtex jolæ mottig xæqho-
astæjær i yz mottig, gom beš sænnæ biycæ
oaghoræxæræ qhoalæm æ xæqa čujerzæjyr. Cunæx

æ dalyc derringæ. Gazet dešæ ännæ dešæræ chal-
giču xævenæčæ khæl qhoalæmæš xijqa æ, čujer-
zæja æ jolæ mottigiš ze cæ luš jysæ æ tor lurgjæ.
Cul sovnæx, cqhæza, gazetæ khejnčæ listæthæ
khæl qhoalæmæš xijqačæ mottiga nijssæ duxæl
cæ bhærgægurg jolyš joa belglo ottæje jezæ,—
žhargilg, je ejdæra xæræk; cqhæza yz ergæ daqqæ,
dešæ dezæčæ hæmænnæ dhæthæ berzæbä dhæthæ-
xuvgæčæ thælgæ, je zhogolgæ suræt dyllæ æ me-
girdæ. Cu hæmašæ qyn thæ æ nonæx belgæl
xulit dešædezæčunnæ yš xæqhestædä xæbæræš.

Myštæ æ sencæ æ de dezæ khæl ghollæ
qhoalæmæš xægær.

Juxxeræ æ hænz argdæ væj myštæ æ sencæ
de dezæ khæl qhoalæmæš xeqær. Xæxæræš æ
khezigæ dæ cu deša de, mæssædæ attæ æ dæ
yš. Mæssænel æ xælxæræ dær — takæ ärde xæræ
ätte xæ dæ xæ dezæ, hæjxæ dešæčæ bessæ. Cæ-
bolčæ bolxlošæ, yz beŋ cæ xetæræšæ, ätte xæræ
ärde xæ xæqy x yš täki, cunæx šoajn qæ xæ boqho
jolčul dhaxæ æ qu x: hothæ xeqyš dolæ kilg duxæl
æ dolyš carnæ gæc yz takæ mičalcæ dhædæ xæ
dezæ. Yš täki dhæqæ xær qhoalæmæcæ maræ de
megirg dac (khæl ghollæ qhoalæmæš xeqær). Šä-
qhacæ de megirg dolyš dac yš. Gazetæš, hädæl dæ
dæ rexčæ kæxætæthæ kepæ dettyš; šäqhæ dhædarž
cuthæ cqhæza göttæræ kæxætæx hočæq æ doal.
Cunæx vož khælxæræ oaghu æ ješæ jezyš, cæ
dhæxæ xæbær cuthæ jæzda dolyš sænnæ kuc xul, je
gazet vhællæ dešæ jiš joacčæ doalyš sellæ doadu.

Qhoalæm æ mæssæ bæ æ lelæbe jiš jac. Mol-
læx bolæ häržæ qhoalæm duqæ pæjdænnæ boacyš

bæ yz. Khæl ghollæ xeqæ æ, gazetæthæ de dezyš mel dolæ joazu de æ dikæx bolæ qhoalæm, cǵæn oaghoræxæræ chen i šolløghča oaghoræxæræ sijnaē jazdeš bolæ qhoalæm bæ. Co kǵxæt vhaellæ doxæ æ dyc, gazetæ hǵržæčæ moghæræštæ juqhe qhǵstta bhærg thæqetyš belgal bolyš æ bæ. Nægæx sennæ tǵjp-tǵjparæ bešaš dolyš duqæ qhoalæmæš izbačægæ nislojjæ cunnæ xa dezæ cǵæn gazetæthæ yš derrigiš xeqæ megirg doacælgæ. Boarxæl bhærgištæ dikæ jac, cul sovnæx duǵxæ-duǵæræ qhoalæmæš thæxijqa xylčæ dešæcunnæ xac yš sen duǵæ dād.

Khæl qhoalæmæš xijqačæ gazetæx fun
de dezæ.

Khæl qhoalæmæš xijqa gazet cǵæ xæn joaqqyš (cul thexæx qoalæghæ dolæ gazet cigæ xæqaččælcaē) istolæthæ ullædu dešæræ chalgiču xæču mel venæčo dešærgæ dolyš. Ču mel voaghæčo dešyš khælthæ doaxyš dolæ gazet, cargæ dikæx lelæ dejtær duǵæ bæqhæxæ dolyš dæ „Gazet mæ doxæde, qynbærætæ eš yz“ jaxæ doš thæ æ jazdā izbačæ penthæ kǵxæt xæltöxčæ.

Šijn xæn jiste jǵlčæ gazet komplektænnæ dhædul (komplekt jaxær mæssæjæ æ nomer vhašthexæ jolyš šera aræ mel dǵnnæ gazet vhašthæ dyllær dæ). Khæl qhoalæmæš xijqa xylær dǵn æ novqhæ dac gazeta. Qyn æ sæqherdæmex æ xul qo biy butt bǵnnæčæ ghollæ cu qhǵnæčæ gazetæškæ æ xæža, ĩātæ denz xæ ergæ dannæ ĩæmaš bhærgæ dejčæ. Komplekt, nonæx dolčæ xæleǵ, vhašæx teg mollæxčæ æ carxæ cǵæn gazetæthæræ ĩæmæ xæ-læxæ dezyš xylčæ izbačæ jerrigæ komplekt dhælu.

Tedærex plakataš myštæ je jezæ.

Khæl ghollæ qhoalæmæš xeqæræ xisæp kæræ läca vännæčul thexæx politikæn sijrdæ baxæræ bolx lelæbečunnæ dægæ box še gazetæx dhaxæ ecærg bolæ pæjdæ. Cunnæ kæsttæ gučæ doal khæl qhoalæmæš xeqær mæææ cæ deš dytæčæ yz khezigæ dolgæ æ, cæxæ qhästta belgælæx dolæ hæmæ gazetæx dičæ dikæ dolgæ æ. Cu tæjparčæ bælxæ kucæš væjnæ dovzædænnæ dæ (cæxæy xyn-næ æ cæ heš).

Tedæræš deš bolx lelæbe mæssæ
gazet eš.

Vyrezkaš ješ bolx belgæ mæssædæ æ tæjparæ gazet vhašæx tedælgæ dæ. Čhoaghæ ärdæghæ dolyš dolčæ cæxæn hæmæn terkæm bænzæ valyc cubælxæ juqhe: gazetæš tedær lelæde jiš jac polit-prosvetčikæ (politikæn sijrdæ baxæræ bolx lelæbeš vær) kæræx cæxæ nomer jolčæ gazetæ qo-jiy ekzemplär (duplet) cæ xylčæ. Cu deša qännel čuxnæxæ joacyš dublet eš (cæætærræ dolæ qoy). Carxæ cæxæy, tæovræ væj jijačæ komplekta dodæ, cigæ dut yz juxæthæxæžæ vezyš hæmæ xylčæ æ äle. Šollæghæ dær cæxæy khezigæ dæ: duqqæzæ xul gazetæ stat'ja cæxæn oaghothæ jiste cæ æ joalyš šollæghčæ oaghothæ joalyš; thaqqæ šin gazetæthæræ xæjaqqæ jezyš xul yz. Cæætærræ cæxæy dolyš dolæ gazet šijgæ qoy xylitæ niz qoačærg boacyš dæ nonæx dolæ dešæræ chalgiš. Yštæ hæmæ xylčæ mæssænel æ dikæx dæ tedæræš juqh-mottigerčæ gazetex daxær.

Tedæræšcæ bolx myštæ lelæbe bezæ.

Dhæxajtænzæ darg doacyš dæ tedæræš doaxyš beš boa bolx izbačæ mæssæjæ æ xanæ, cæ socityš, terkæm bolyš lelæbeš xilčæ maræ pæjdænnæ boacælgæ. Yštæ cæ xylčæ xynnæčæ hǽmaj vhašæx duvzædænnæ xylær dovrgdæ.

Tedæræš myštæ dergdæ? Gazetex tedæræš de khod xylæ dezæ. Khæl visæčæ moqærcæ æ megirgdæ.

Cu ghuluga megirg jæræš juqheræ doqqæ: zhæmigæl dolæ stat'jaš, thexdännæ dǽ qhæmälæš, sjezdæškæræ xæbæræš, dekretæš, zhænæræš dæ: zhænæræšcæræ bolx khæl qhoalæmæš xeqyš bičæ attæx bæ. Tedæræš xæxeržær qhästta jolčæ planæcæ de dezæ. Izbačæ xæec, mollæx dæle æ, politikæn doqqæ xisæp dolæ doš: anglese j örsæše j bært vhašæx bollyr, jurtæ boaxæmæ cǽxlæxæ nalog, elektrofikaci qyndær jaxær mo. Yz doš (xæbær) sij boqqæ loarhæm xylæræl sov x baxæčæ naxæ qetæderg dolyš xylæ dezæ. Ystæ dolæ xæbær jiste dallælçæ dhædoxit izbačæ dengæræ dengæ kijčdeš; yz cqhæza bharčæčæ bettaškæ dhædhäxlu (Leninæ qælxær, jæzæ hǽmaš kinæzæšçuræ dhæjaxær mo); cǽdolæ xæbæræš bharčæčæ šera dhäxlu (mæcæl, elektrofikaci qyndæræš). Dikæx dæ dhäxluš doa xæbæræš juqhe cæ yxitær, yš mollæxčæ æ qyčæ tæjparæ xajtæ dezæ naxa dhæ.

Tedærex šoajn qhäst-qhäfta kortæ bolyš doa xæbæræš myštæ de dezæ.

Hǽr temænnæ (qhäfta kortæ bolyš dolčæ xæbæræštæ) qhäfta list, plakat xulit. (Cuduxæ cǽ-

bæræšæ cu bælæxæ „tedæri plakat“ oal). Yz list kartonæx (kæxætæ ilgæx) ju, doqqæl 2—3 äršæ šoræl i lægæl i dolyš. Kæxætæ ilg cæ korædoaghe khejn bessæræ æ, sijnæ æ dolčæ hæmaš juqhe xerčæječæ duvlædænnæčæ kæxætæx ju. Qyn vhællæ æ tær cæ lojjæ dešærxoju tetradex dhassæ dæxa kæxætæš vhašæx æ letædä je megirgjæ yz list. List ješ dolæ kæxæt (karton), bhexæ xule, je surætæš hæmaš thædolyš xule, yz kucælæx xylitæ, tedæræš thæxurg dolčæ oaghoræxæ khejn kæxætæš dhæthæ letæde dezæ cunnæ. Tedæræš listæthæ dægæ döxxaçæ bessæ dhæthæ cæ letædeš cæ qhästta xisæp lelædu. Xæbæra læqexæ, cu xæbæræ kortæ jazbu doqqičæ kepæ ælæpæšcæ, yz khezigæ kæxæt xovræštæ ešyš dæ. Khezzigæ maræ dešær cæ xovš bolæ nax thæozær duxæ kortæ tor mæ-lu qetæberg bolæžæx jazbe bezæ. „Chenčæ äškæræ ghulug xællattær“ ännæ gazetæthæ jazdä xule: „Chen äškær myštæ dax æ co bolx myštæ bu æ“ ännæ jazbe megirgbæ kortæ. „Dunen mexkij qhæmi kegæræ“ ännæ jazdä xule listæthæ jazde megirgdæ: „Bolxlošte j axærxošte j doazol dexæ bu nizæš“, yš mo qyndæræš æ. List šin dæqhe jeqhyš hädæl dæ. Cææn däqhæthæ (ärdexæ) izbačæ tedæræš thæletædu, šollæghčæ däqhæthæ (ättehexæ) mollæx æ, tæjp-tæjparæ, qyn bælæxæš-hæmaš jazdu. Qyn dolčæ (xælæxæræ dæræš qoačyš dečæ) bælæxæšæ čuloacyš dolæ hæmaš jæræš dæ. Gazetæthæ jazdär naxæ dhæqetæderg dolyš hæmæ du, cæ dovzyš doa dešaš dhædovzit, ešyš xule, mollæxčæ æ zhænærthæ jazdä xæbær loaccigæ juxæ duvc, gazetæ tedær qhoastædærnä novqhostæl derg dolyš yz zhin xule. Gazetæ tedæræšca, carthæ buvcæčæ näxæ æ, hæmaj æ surætæš gazetæsthæræ æ,

žurnalæsthæræ æ xæ æ doaxyš, cigæ loxéxæ
hothæ dexkæ megirg dolyš dæ. Mæssædæ æ te-
dærthæ belglo xylæ jezæ, yz myčaræ dāqqa dæ
(mælæxčæ gazetæx, mælæxčæ (№) nomeræx, mæ-
læxčæ čislox dāqqa dæ) xovrg dolyš. Belglo attæ je
jezæ myččax æ muqhæ jolčæ mottige qhoalæmæcæ
(ĥænzærčoa, thexiškæxærčæ oaghoræxæ khejnčæ
jistæthæ ottæje megirgjæ). Yz ešyš dæ dhaxæ beš
bolčæ bælæxæ („Tedærij Albomægæ“ xæžæ). ĥænz
xožærgdæ væj tedæræš listæthæ dhæthæ myštæ
doxkærgdæ. Tedæræš listæthæ göttæræ dhæthæ
nisde, dhæthæ šärde ghertæ xæšt dac. Juxæ xæ
æ doaqqælurg doacyš tedær listæthæ dhætnæ lo-
tæde ghertæčæ bælxločo lelæder bæqhæxæ dac.
Yz dhæthæ toxæ dezæ listæ ärdæ oaghoræxæ,
šijn boqhonæx doaghæčæ bessæ, knopkašcæ æ,
māxæšcæ æ, tælxačæ perošcæ æ, kægičæ xastæ-
mælgišcæ æ. Mæssædæ tedær vhäši belggæl qhästa
xylæ dezæ, khezzæ-khezigæ jässæ mottigiš vhaši
juqhe æ jolyš. Tedæræš vhaši dhæ-juxæ thex-
dovyš xule, ärdexæ dhæozæ megirgdæ yš, cæy,
qyn mettæl, ulu duxxæl penæthæ dhæthæ toxæ
megirgdæ. Tedær gazetæ šin oaghonthæ dodyš
dæle statjen jux jolælučæ cun jux dhæthæ lotæje
jezæ. Tejp-tæjparčæ xæbærex tedæræš deš xylčæ,
cææn mottigeræ yš kegælurg doacyš, xæžæ vezæ.
Tedæræš listæthæræ dovš xylæ megirgdæ, cigæ
qyn carex naxa dhæbalæ pæjdæ cæ xylærgæ
xæžža, dhaxæ beš bolčæ bælæxæ ännæ juxe dutyš
xylæ dezæ yš („Tedærij Älbomægæ“ xæžæ). Dux-
xæl cææ tedæræš doaxkædu listæthæ qä-diy den.
Cu thælattyš dolčæ deša kerdæ material thæječæ
(ešyš jolæ kerdæ statjaš æ xæbæræš æ thædäx-
kičæ) širæ dännæ tedæræš dhæ æ dæxe kerdæ

dæræš xæltox. Širædännær dhaxæ beš bolčæ bælxa ešyš dæ äle dhædul.

A x æ r x o j b a x æ r - l e l æ r i b o l x i

Kerdæčæ zhænæræ xæbær juxæ duvcær	Parte jurta de dezærex dær	Sexænærčæ zhænæræ xæbær juxæ duxcær
Zhænæræ xæbær juxæ duvcær		Qetæcædeš dolčæ dešaj piskæ
Jurta bolæ terkæm		Vuvcæčun suræt

Gazetæ tedærij temaj list.

Tedæri listæš nax duqæ bolčæ sijrdæčæ mottigiškæ xæl'uvxkæ jezæ. Dešæræ chalgiču æ cæ uvxkyš, jučæcærčoa, jurta sovete, kooperative. Axærxoj yš ješæ bännæčul thexæx, khezzæ-khezigæ quxyš xægærgæ qæxæ megirgjæ yš dešæræ chalga. Material xuvcær duxxæl penæthæ de megirgdæ. Nægæx sennæ material sov joqqæ jolyš, je duqqæčæ kægičæ tedærex jolyš xule, bæqhæxæ dæ cu deša jerrigæ list xæ æ jäqqa, joaržæ æ jäistolæthæ, qyn mettal khijlenthæ æ hojillær.

Tedæræš thædolyš jolæ juqhæ list.

Temaš vhašæx jettyš listæš ječæ bælxæl sov x qyn cäqæ bolx bæ attæx bolyš. Jäzdäčæ hæmaškæ xæžža (cæy cæn lista j vož cäqæ lista jaxyš)

tedæræš cæ æ deš, cu den ešæčæ ħæmaškæ xæžža juqhæræ list ješ beš bolx bæ yz. Cu deša lelædeš dolæ ghuluq loaccigičæ gazetæ čhegælgišthæ lelædu. Cun jæ chy jæħæmaš qejkædeš yštæ xylčæ megirgjæ: „Tæxæn gazetæšthæræ dær“, „The xæræ kerdæ xæbæræš“ yš mo qyndæræš. Cxæqqæ æ khoargæčæræ bolæ bolx lelæbyc cu deša. Yštæ jolčæ tedærij listo de dezyr kerdæ xynnæ ħæmaš baxæčæ naxa duqæx dhæxoajtælgæ dæ. Cuduxæ listæthæræ material vhašthæxæ jaqqyr cunnæ attæx dæ gazetæ mæssæzæ æ jolyš jolčæ körterčæ addelaškæ ghollæ, mæssæjæ æ addelaj chæræš naxæ attæx qetæjerg jolyš ergæ æ joaxyš. Ĥar addelænnæ qhästta mottig xulit, cuthæ dhæthæ letædu kerdæ xæbæræš. Uqæzæ tedæræš dhæthæ letæde jiš jæ: kægičæ tedærex thexæx ħæmæ de xælæ dæ. Yštæ bolx, lelæbeš bæle æ, megirg boacyš bæ. Yz bolx qhæxægæm khezigæx dhæloacyš bæ, yštæ pæjdæ xæ cæ xulyš khæl ghollæ qhoalæmæš xeqarce j, khirænnæ jolčæ svodkæce j lelæbeš bæ (yz thexæx juvcærgjæ væj).

K o r	Leninæ suræt.	t æ
„Dunen mexki qhæmi ghuluqi“ addel	„Čuræčæ vaxæræ- lelæræ“ addel	„Chenčæ Äskæ- ræ“ addel
„Jurtæ boaxæmæ“ addel		„Mottigeræ“ addel

Tedæri penæthæræ juqhæ list.

Tedærij albom.

Myštæ ju albom.

Gazetæ tedæræš čhoaghæ dikæ dolyš dæ tedæri albom oalyš jær je.

Izbača derringæ tedæræš (penæthærčæ temaj listæsthæræ) xædoax albom je. Gazetæcæ co lelæbeš bolæ bolx lelæbe boaghæčæ bessæ bæqhæxæ lelæbojjæ cxaqqæ æ tedær dovrg dac cun cxæy doacyš. Listæsthæræ material dilla xæjoax kerdæ jær dhæthæ æ jexkyš, xæ mel jäqqar albomægæ dhæuxit. Yštæ hævæ dærcæ boqhoncæ ši bolx lelæ: penæthæræ listæš i, tedæri albomæš i. Yz mä-kjærlo sæcca kæræ lacæ jezæ izbačæ. Myštæ j'yz a bom jaxær? Duqæzzæ xetæluš dæ yz bæzæčæ mäxæ hævæ jæ ännæ j bæzæ max bolčæ kaxætæx jä æ jolyš, bott æ thæboallyš, qyn æ dolyš. Dæ yštæ dac yz. Gazetæ albom je jiš jæ mollæx dolčæ kaxætæx, kilgæ khæl xænisdænnærex, hævæštæ thæxerčoçoax, dešærxøj tetradæx, kontoræn kitabæx, xæčudoaghæ æ dhæuxæ æ kaxætæš dhæjazdeš dolčæ žurnalex, qyndærex. Albomæ joqqæl-zhæmigil beŋ-beŋ xylæ jiš jæ. Nonæx dolčæ xælex jazdečæ kaxætæ listæ bustæm bolyš xyl yš. Albom bustæm boqqæx bolyš mel xul dikæx æ attæx æ dæ. Zhæmigæ albom dikæ jac, material vhaštæxæ jaqqæ xælæ dæ cuthæ. Cun somæl cxæqqæ ännæ æ duvcæ jiš jolyš dac. Yz materialæ duqælgæ-khezigælgæ xæžža xurg dolyš dæ.

Mæssænel æ dikæx dæ hær temænnæ še xädä tetrad xylčæ 10—15 oaghu jolyš. Yz qoæčædælčæ yzzæmorg cxaqqæ du, voqænnæ dhæthæ teg. Yštæ haxæ temæ jær Leninæ qælxær, cunæx mel jazdä

hæmæš æ thexæ, cun sijnnæ duqqæ æ bolxloj i axærxoj hætæ parteču bæxæræx jazdäræš æ thexæ. Choaghæ boqqæ loarhæm bolyš jæ jurtæču xæki-mælen ghuluqi albom lelæjær, cæxæ bæqhædæ šijnæčux bečæ bælxex cæxæ qhästta hæmæš doaxkyš mæ jæ yz; cuduxæ thexæx ducærgdæ væj cu albomæx dær. Dhæ-juxæ daqqæ jiš æ jolyš, doqqæ æ doacyš dolčæ tetradæcæ bolx be qhästta attæx dæ doqqæčæ kitabæcæ bečul.

Mælæx material jæ albomæču jodyr.

Penæthærčæ listæsthærčæ tedærel sovx albomæču cæxæjoa kerdæ material æ jodæ. Penæthæræ list jerrigæ temæ šijnæ thæxožžæl joqqæ jac. Xælxæ væj dijcyr, cuthæ dhæthæ joxitær juqheræ joqqæl-zhæmigæl dolyš material xylčæ næghæxæ jæ jaxyš. Gazetæsthæ duqqæzæ æ nijsluš xul penæthæ xæl'jettæ tærlurg doacyš joqqæ stat'jaš. Alboma cu tæjparæ hæmæ novqhæ dac. Šijn däqhe, kitabænnæ tæron hæmæ jæ yz. Cuču dhæču jæxitæ iš jæ joqqæ material.

Alboma thælattæ ghulug penæthærčæ listæšæ qetæbečul khoargæx nax hæmax dhæqetæbær dæ. Cuduxæ stat'jaš, sjezdæškæ dä qhæmälæš, uvttædäræš (listæthæ dhæthæ cæ dodyš dusær) albomæču dæxitæ megirgdæ. Albomæču dhæču dæxæle material xozzæ qostæm bejjæ, jaqqæ jezæčæ cæxæn lærthæ joaqq. Albomæču duqqæ æ duqæx de jiš jæ tæjp-tæjparæ surætæš, cuču dexkyš dolæ hæmaš. Car xozju, sijrdæjoaqq albom. Cu dešo nax thæoz cunna. Albomæču dexk penæthærčæ listæsthæræ surætæšæ, „Krasnaja Nivæ“, „Ogonök“, „Vsemirnaja Illjustracija“ jaxæčæ æ, qyn dolčæ æ žurna-

læthæræ surætæšæ. Žurnalæš cæ xylčæ, cǣanne-gæræ dexæ megirgdæ karikaturæ jyllæ ännæ (karikaturæ jaxær sægi, je cǣæn xynnæčæ hǣmæn belæmæthæ derzædä däqqa suræt dæ), mollæxčæ æ surætæsthæræ suræt xædaqqa, gazetæ golgicæ bært be megirgbæ (gazetæ golgæ bælxæx dolčungæ loxéxæ xæžæ).

Albomæčuræ surætæš.

Albom sijrdæ jaqqæ jiš jæ cuthæ tæjp-tæjparæ besaš dærcæ. Besaš delgæ de dezæ tæjp-tæjparčæ besašcæ oaghoj jistošthæ gomæš dærcæ, surætæš dexkærcæ (terkæm nonæx thæbæxitæ bezæ mottig belgæl jaqqæ); jässæčæ mottige görgæ go ottæbe megirgbæ. Cu deša cigæ xylæ attæx torlurg dæ. ræš bæsæræš æ doacyš tæjp-tæjparæ besaš doqhoalæmæš dæ. Qä beso čhoaghæ xozjergjæ alboma Bæsæræšcæ bolx be xælæ æ dæ, cul sovnæx vončæ kǣxætæthæ dhæ-juxæ æ darž yš, hǣnæ älcæ, nonæx dolčæ xælex albomæštæ lelæder tišæ kǣxæt xul.

Myštæ thæletædergdæ tedæræš.

Albomæču material dhæču yxitær uq kucæcæ lelædu: tedæræš dhæču dexk cunču (koærtoli, je khin xoaræx jáčæ (čärpacæ dhæthæ æ letædeš. Gazetæ stalbecæš*) nijsæ vhasthéxæ jolyš xylæ jezæ. Listæthæ gazetæ tedær loxéxæ hočuullyš xylæ jiš jæ, albomæču oaghonnæ nijssæ xylæ dezæ yz. Cuduxæ xælxeš æ tedæ dezæ yš, albomæ

*) bhoaghælgis, takašcæ čuläča dhaxæ hodoaghæ gazetæ joazu.

oaghox dystæ æ dysta. Tedær, vhaš ullu kepæ töxa mesexkæ stolbec jolyš xylcæ, cunnæ æ, xælxæx dār morg de dezæ (tedæ dezæ). Juxæ thælo-tædečæ xanæ gazetæthæ mo vhaš buxe öza lotæje megirg jac stolbecæš, qhästa xurg jolyš, khezzigæ juqh juqhe æ jutyš letæje jezæ. Material thæletæjær čhoaræ cxæn oaghothæ de dezæ, albomæ ätte-xærčæ oaghonthæ.

Material dhæthæ letæjær æ xovš be bezyš bolx bæ. Material boqhoncæ kijčæ xylæ jezæ (temax qhästa jolyš, tijda, jista). Zhæmigičæ šotkælgicæ, pæxæšk juče xorčæjäčæ chyletorgicæ, je xorčæja kaxætæx jäčæ ghærælgicæ tedærgæ the-xiškæxærčæ oaghoræxæ čörpa ši thædæm æ xæqa, juxæ khælthæ æ däqqa, oaghonthæ duxxæl hothæ loto dezæ tedærg. Gottigæ kaxætæš cxæ thædæm xægæčæ æ čhoaghæ thælæt. Duqæ xeqæ, tedærij dhoaxxæl xæmčacæ (čörpacæ) moghærč qæxæ vhallæ dezyc.

K i t a b æ p r o p a g a n d æ.

Gazetæn material naxægæ dhæqetæ jejtæræl sovz tedærij albomægæ ghollæ kitabæ propagandæ lelæ je jiš jæ (kitaba nax thæozyš bolæ bolx lelæbe jiš jæ). Yz yštta de jiš jolyš dæ. Mollæx dæle æ, naxægæ cxæ doš dhæqetædejtyš jolčæ stat'jal, je surætæl qyčul thexæx dhæxoajt mælæxčæ kitabæ yz doš dhæqoačyš du. Mæsæla: „axčæn xaqheš, červoncæx dær duvc funexk däčæ kitabæthæ) kitab jazdäčun tæjpæn chy j kitabæ chy j)“, francuzij kapitalistæšæ nemcij khoar boaxæ moxk dhælacæræx dæræš duvcyš jæ kitabaš dæ txogæ (kitabi chæræš joax)“, xattæ bib-

lioteke lättæ jixæ daqqær duveyš doa jæ kitab (thaqqæ æ kitabæ chy)“, yšttæ qyn dhaxæ æ.

Cxænnæ o xanæ megirg dæc duqæ kitabæš kör-tæx daxæ. Cxæ — ši kitab (brošjuræ) körtæx däqqæčæ qoačæm bæ. Bæqhæxæ dolyš dæ bibli-oteke dolčæ kitabij chæræš jäxæčæ æ, ciggæ cun № (nomer) dhæälčæ æ. Kitabæštæ thædughyš duqæ hæmaš cæ dijæčæ dikæx dæ. Cu dešo albom še juxæ thexiškæ jaqqær qeræm ba. Thæuvtædeš dolæ hæmaš 3—4 tedær juqhe æ dutyš uvtædæ dezæ.

Albom vhašæ xjollær myštæ jiste doæ-lyš dæ.

Temæ jiste jälčæ, cu temæn albom dhæqhovl, lšttæ du yz: cu dešæx gul mel dænnæ tetradæš cxæn vhašæx teg: oaghonæštæ teræxaš thæ æ ot-tædejje, joazu dhædolælučæ juxæ albomæ lug-hæt ottædu. Albomæ lughætæthæ dhæ xoq stat'ja jazjær mælæ væ j (cun tæjpæn chy), stat'jaj chy j, yz mælæxčæ oaghonthæ jæ j. Juxæcæ volælučæ xanæ lughæt ottæde šijnæ tar cæ lojjæ izbač væ-xæ vezæ bibliotekæ lelæjer volčæ, je yz šijnæ, xæxærg dolčæ gærgæxčæ mottige æ væxa xæ-xexitæ dezæ co yz. Xæjazdænzæ vhællæ dargdac körteræ materialæš, kægj tedæræš vhællæ æ ju-qhe cæ doxityš dytæ megirgdæ.

Alboma „bott bær“.

Xæjnæ dæ bolxlošte j axærxošte j albomaš duqæ jezælgæ. Xæ æ joaržæješ, juxæ vhaštæ æ jexkyš, xežæ æ xežyš, ješæ æ ješyš, dhæ — ju-xæ æ jexkyš lelæju car yš. Choaghæ joax yš.

ab Albomæš cæ joxitæ cǣxæ hǣmæ dægæ lacæ dezæ.
r- Yš cæ joxitæ dikæx dær carnæ bettaš dær dæ.
ex Cu deša karton, jæ jazdä dännæ šäqhæ čuluvcæ
li- somæ kǣxæt, je vhællæ cæ ešyš dolæ kǣxæt lox,
in Cu kǣxætæ mesexkæ čhor vhašæx lotædu (10 qač-
æ čælčæ). Yštta vhašthexæ jaqqačæ cu čhoaghæčæ
še hǣmax ši bettæ garg ju (there j khælxære j). Bet-
eš tæ gargiš albomæl šöræx je jezæ, car cun jistoš
æ dhæqhejlæ joaxærg jolyš. Bettæ gargiš albomæ
šinnæ æ oaghothæ hothæjoæxk. Albomæ buxæthæ
derrigičæ cun dhoaxxæl mollæxčæ æ khada oasælg
bul. Yz oasælg šinnæ æ bettæ garga dhæthæ æ
e- boalyš, mæghæ juxere j eghæ juxere j jistoš
dhæču æ jæxka xylæ bezæ (čuxnæxæ). Thaqqa,
vræce j täce j teg albom qa-jiy mottige ghollæ,
vl, bettæ gargiš tæ æ, khæda oasæлга æ tej čæqdoaqyš.
eš Material dhæted ovnægæræ cǣxæ ax veršok xaxæ
t- æ vǣle, cun dovǣš derrigičæ dhoaxællæ bettæ
g- gargiš tæ dhæthæ lotædu. Cul thexæx bettæ gar-
ja gištæ chænæ kǣxæt thælotædu. Bott jiste boal.
j, Albomæ theræčæ bettæ garigithæ albomæ chy
æ jazju, suræt dilla xylčæ bæqhæxæ æ dæ.

e- Kitabex yz belgæljaqqær duxæ albom tærxethæ
e, ullæjæc, istolæthæ ullæju: nǣxæ kilgištæ juqhe
e- duqæx mel lij læ duqæx pæjdæ bergbæ co. Cuthæ-
ac ræ temæ naxa cæ ešæčæ jǣlčæ maræ terxethæ
u- dhæthæ jyllæ jezyc albom. Hätæle xæ, šijn xana
ešyš jolæ kerdæ albomæš xylæ æ torlurgjæ.

š Xækimælen ghuluqi æ bælxi æ materia-
æ lex jolæ albom.

u- Albomæš duxǣxæ-duxæræ kucæš dolyš æ, tæjp-
š. tæjparæ jolčæ temajex æ jolyš xul. Juqhæræ

albomæš jær bæqhæxæ loarḡyš dac. Cu tæjparæ bolx čhoaghæ pæjdænnæ cæ boaghyš bæ: cxaqqæ æ lostæm boacyš som æ lu cunæx albom, cuču-ræ dær tæxkæ xælæ æ xul, ecæ joaghæčæ bes-sæ naxæ dhæthæ ecærg jolyš æ xylyc yz. Albom jeqhæ jezyš xul 1-čæ temæx (doqqæčæ kitabæ daqhæ), cun dhaxædodær 2-čæ tomæx, 3-čæ tomæx, yštæ dhaxæ æ. Dikæx dæ kijčješše æ, qhast-qhastáčæ temaj material kijčjičæ.

ḡænz juvcærgjæ væj xækimælen ghuluqij albom. Læqexæ væj älyr, jurta čhoaghæ ešyš æ jæ yz, bælxæčux cæ šijn qhästta xisæpæc do-lyš jæ yz, ännæ. Cunnæ čux mesexkæ addel vhašæx ejæ æ megirgjä, cunæx cunnæ doalyš cxaqqæ zen æ dac. Cunnæcux xul bolxloj — axær-xoj sovetæn hädælo qhäst-qhästa jolčæ xækimæle-næštæ (thæmæ, unæxchæne loræjæræ, naloqi, dešæræ, qyn ghuluqi æ xækimælenæštæ) de jaxyš thædexkyš doa dešaš; sovetæ hädæl lelæčæ qhol-læ mel jolčæ mottigiškæ thædexkæ dešaš æ xul cu albomæčux (juqhmottigeræ padčæxælqen dek-retæš æ, mottigiškæræ instrukceš æ). Yz albom duqqæ, derrigæ æ čuloacyš vhašæx toxyr bæqhæ-xæ doaghyš dæ. Co duqqæ čulacærcæ bolyš bæ cun loarḡæm. Yštæ jolæ albom čhoaghæ ešyš jæ jurta, ḡænæ älcæ, ḡæmæ xa dezyš, tæxkæ dezyš xylčæ ärdæghæ dæ jurta. Yštæ yz xylæræx cu albomæču xul axærxočunnæ šijnæ xejnæ dælæræ ännæ mel xetæ ḡæmæ: naloqex dær æ. chenčæ äskæræx dær æ, qyndæræš æ, qyndæræš; co čhoaghæ atto xulit cunnæ. Cu alboma ešæ ḡæmaš mæssænel æ dikæx dæ „SSSR-n CIK-e j, VCIK-e j Izvestija“ jaxæčæ gazetæthæræ xæijdičæ, cu mottigerčæ gazetæthæræ æ ijdičæ. Xækimælen

ghuluqij albomæ material, čux addelajex jeqhæ megirgjæ, þar addelænnæ qhästta tetrad æ dä, šu jiste doalčæ xanæ yš mæssædæ æ vhašæx æ tedyš. Cäqæ dičæ æ megirgdæ: mæterial xæthæ jaræ görræ thexe j xælxe j xurg jolyš, xanæškæ xæžžæ cu albomæču yz material dhæču jexkær. Juxxeræ æ dičæ megirg dolyš dær dæ material qä däqhæthæ thæletæjær: cæn däqhæthæ juqhmot-tigerčæ hädælo de thædoxkæ dešaš, šollæghčæ däqhæthæ, oblastæn hädælo thædoxkæ dešaš i, qolæghčæ däqhæthæ okrugæn hädæla thædoxkæ dešaš i xurg dolyš albomæču material čujexkær. Carxæ šijnæ bezzæ niqh ecæ jiš jæ izbačæ. Xærcä bännær sæcca boqhoncæ lelæbe æ bezæ. Šollæghæ bolæ niqh (xanægæ xæža bær), je qolæghæ bær xæncyš xylčæ, guldäčæ de thædäxkaæ dešaj, yz cunæx dæ, vož voqox de ännæ körtæx doaxyš þæmæ (ukazatel) lelæje jezæ. Ukazatelæthæ dhæ-xoqæ dezæ funexk dä doš älbomæ melexk däčæ oaghothæ dæ ännæ, šijnæ eššæ ottædär sæga cu sæxæte xækororg dolyš.

Xækimælen ghuluqij albom cæ soccityš lelæju: cænæ æ xanæ jiste joalyš xylæ æ megirg jac yz, cæn þæmæn duxæ tedyš sænnæ. Hädæl dæ izbačæ yz bharččæčæ šera (je ax šeræškæ qoačityš) lelæješ: Thædoaghæčæ šeræ hädælo ottædäræš thædoaghæčæ albomæču dolx.

Nægæx sænnæ ghirs nijsbe tor cæ dænæ, je qyndær ötta æ dešæræ chalg albom je niz cæ qoačyš duse, cun mettæ megirg dolyš dæ kitabæn katalogæšču xælxælæ lelæješ jolæ joaqqæx joa gazetæ stat'jaš jazjær. Mæssæjæ æ katalogel dikæx jær „predmetæn katalog“ oalyš jær jæ. Yz yšttæ ju: körtæx joax gazetæ chæræš, yz xæn

aræ duvlityš dæ, cun № (nomer), aræ dännæ xæn i mottig i. Jurtæ, mæssænel æ dikæx dæ katalog tetradæsthæ lelæjičæ.

Penæthæræ svodkæ.

Sendu xæ lelæješ jæ svodkæ.

Cqhæza sov gazet doacyš xul dešæræ chælgicu. Tedæræš lelæde jiš xylyc yštæ xylčæ. Gazet komplektænæ dut. Qyn mettel yštæ xæl xylčæ æ, duqqæ dhæxajtæ jiš jæ axæræxoškæ SSSR myštæ jax æ, derrigičæ dunenthæræ qhæxægæræš myštæ bax æ. Yz xisæp xynnæčæ hæmaj penæthæræ svodkæ jærcaæ dæ (penæthæræ svodkæ jaxyr xynnæčæ hæmaj juqhæræ xisæp thæ æ jazdejjæ xæltoxæ kaxæt dæ). Izbačæ xan-xanæx, xynnæ hæmaš gul æ deš carex vhašæx dettyš bharččæ cxæy æ deš, jazdu joqqæčæ listæthæ, thaqqæ xæl'uvxk. Yštæ dæ yz hæmæ. Uqæzæræ balxæ kuc cxæ šijn xisæpæthæræ dolyš æ, homæde dezyš æ dæ.

Izbač de ghertær duqqæčæ naxægæ dešitælgæ dæ. Yz ghert gazet dešæ nax thæozæ, cuncæ yš hamæbe, carnæ yz dezadælitæ. Cuduxæ qhæxæg co xynnæ hæmaš naxa attæ æ, loacæ æ xurg dolyš xylitæ. Penæthæræ svodkæ, nonæx dolčæ xæleš, dešær götæræ khezigæ dijša, duqæ dešæ xælæ dolyš bolčæ naxa ännæ jejjæ xul.

Mælæ x material jodæ svodkægæ.

Cuduxæ svodkænnæ xæqhestæder eggiræ körtex jolæ material jæ. Še xoadæjächæ xana duq-

qæčæ gazetæškæ æ xæže, izbačæ xæjazdu šijnæ, carthæræ kōrtex mel dolæ h̄æmæ. Thaqqæ, yš mæssædæ æ, addelajex dijqhæ æ dijqhe, c̄xæn vhašæx æ töxe, loaccigæ hojazdu k̄axætæthæ. Addelaš xuvcæ jiš jæ. Penæthæræ svodkaš, izbač, c̄xætæræ vhašthexæ xylitæ ghirta vacæræ jaxyš h̄æmæ dac, c̄xæ baqhdæ yz ghulug juqh juqhe cæ jolityš lelæde dezæ co, tæxæn c̄xæy, qoanæ šollæghæ dær xulyš h̄æmæš dhæuxælgæ naxæ boqhoncæ qetæderg dolyš. Dhæxōqæ dezæ væjn zamæ qhästta duqæ h̄æmaš thæxylyš jolgæ, qhæxegæri hädæl čhoaghdærnæ qhästta loarh̄æme jolgæ. Yz dulyrgdæ izbačægæ gazetæsthæ duvcæ h̄æmaš xeržæ æ xovš co xerže. Yštta, gazetæn golgišæ jazjejjæ æ xuluš xul svodkaš. Svodkaš-thæ jazdeš dolæ h̄æmaš xylæ dezæ tæjp-tæjparæ beŋ-beŋ dolyš æ, nax thæozærg bolčæ bessæræ jazdä æ. Eggiræ attæx qetæberg bolčæ mettællæ jazdä æ xylæ dezæ yš. Kægex dolčæ h̄æmajex æ cæ ješ, doqqæx æ dolyš, dešærgæ balænzæ bolčæ naxæ attæx qetæderg æ dolyš dolčæ h̄æmajex je jezæ addelaš (duqqæzæ æ jurtærčæ k̄axæt xovčæ sægo naxa dhæxozærg jolyš ješ svodkæ).

Gazetæn golgišæ ja svodkaš jæræš jæ:

„Mälxæ dunenthæ ghollæ“.

11-čæ majgær æ 17-čæ majgæ qačælcæ
1921 šeræ.

(Dešæræ chalga khirænnæ jolæ svodkæ.)

Jurtæ boaxæm.

40 gubernenčux̄ gijrænnæ duvvæ jælætæš juqherčul læqæx dikil jolyš dæ,

Ukraine Budönne äskæro 40.000 destin gærggæ lättæ æ äxad, 4.000 beš æ äxaj eggiræ qhenx bolčæ axærxošte j, chenčæ äskærxo j dezælæšte j.

Moske 8-čæ maje lättæn bolxloj 2-ghæ konferenci xynnæj. Konferenceno xæliškæ däqqad Respublikæ toajælærnä körteræ dær qhæxægæm xylær.

Räzanen axærxošæ šoajn gubernen konference ottädäd qalnäxæ milici aræjoaqqælgæ.

Mosken Sovet juxæxæržær jiste dannæd, cuču bolxæčæ naxæx 73% kommunistæš æ bolyš.

Do azol dexæræ revoljucen ghulug.

Zabastovkaš derrigičæ dunenthæ ghol!æ thæ-thæ duqæx xulyš latt; Angli mexkæ zabastovkaš ju khoarboaxæræše j transportæn bolxloše j; Amerikæ mexkiræ bazæræ kemaš dhæ-juxæ cæ dolxyš sejca latt moräkæšæ zabastovkæ jæræx. Bolx boacyš bisaræš Angli mexkæ 1.834.000 bæ, Amerike 5.000.000 bæ.

Angle fabrikištæ — zavodæštæ doqqæ zen xul.

Pariže 100.000 bolxlo duxæl vännæv xæqejkæjáčæ mobilizacænæ (bhu thægulbær). Dhæ — juxæ boabær æ xynnæd policecæ. Læqexæræ Silezija jaxčæ mexkæ revoljuci jolæjænnæj. Nonæx jolæ šaxtaš (khor, äšk, qyndæræš doaxæ mottigiš) bolxloj kæræx jæ. Poläkæšæ Kattovija jaxæ šæxær joxæjaj, jovxyš latt dææræ — duvxæræ transportæš.

Ital'jançæšæ dhæecæ joax Sovetæn Respublikagæ, Malxbuzexærčæ Evropacæ bazær lelæje ešyš dolæ duqqæ æ tovar-passažiræn kemaš.

Myštæ vhašæx jol svodkæ.

Šijnæ ešyš dolæ joazu häržæ jazdä dännæčul thexæx, xæec izbačæ kăxætæ doqqæ list (šoræ-ræel dhoaxælæl kot dolæžæx æ dolyš doa list), thaqqæ, šijn joazu cu listæthæ dhæthæ jazdu. Dhæthæ jazdu doqqičæ alæpæšcæ, kepæ alæpæšcæ jazdičæ dikax æ dæ. Jazdačæ hæmaj kartoštæ khæl ghollæ qhoalæmæš xeqæ dezæ (takaš qæxæ dezæ).

Cxaccæ dešæ kortæ čuloacyš dolæ joazu chænæčæ moghærthæræ dolæde dezæ. Joazu perocæ cæ æ deš (co didqhigæ æ, bhærgigæ attæ qhoastælung doacyš æ jazdeš xylæræx) xorčædä kăxætæx jäčæ ghæžælgicæ jazdu, yz ghæžælg šäqhaču hoču æ xuvxyš. Cu ghæžælgicæ æ cæ jazdeš somæčæ chen i sijne j joazu dečæ qhoalæmæcæ jazde megirgdæ. Sijnæ jazdicæ dikæx dæ (cuncæ jazdæ ælæpæš qhästax xul chenčuncæ jazdärel). Qhästta dikæx bæ qhoalæm svodkæ aræxæ xæltoxyš xylčæ: doghthæqitæčæ šäqhæ dhæ æ dăržä ho æ dæxa jerrigæ svodkæ qyn megirg joacyš joajergjæ. Svodkænnæ læqexæ cuthæ duvcæčæ hæmaj juqhæræ korte j xæn i jazde dezæ. Duqæ aræ jaxæ megirg jac svodkaš. Mæssænel æ dikæx dæ khirænnæ cxæccæ svodkæ jazjičæ. Har khiræn den (phäræska den) izbačæ aræ joaqyš (xæltoxyš) xylæ jezæ kerdæ zvodkæ. Čoa-ghæ boqqæ loarhæm bolyš dæ yz bolx sæccænzæ lelæbær. Axærxoj balæ bezæ svodkagæ, hænæ älčæ, cungæ ghollæ bovzælungbæ carnæ xulyš dolčæ hæmaj juqhæræ niqh. Svodkaš vhašthæxæ boqhoncæ aræ juvlyš xule, xanæl sovx, körtexæ qyn æ ærghænæ jolæ N (nomer) æ uvttæje jezæ.

Svodkæ mæssæzæ æ xæl jettyš cǵæmottig xylæ jezæ. Dešæræ chalgæ næhærgæ, je miččæx æ bhærg thæqetærg bolčæ, cu mottigigæ xæžža xæltoxæ jezæ yz. Dešæ parghætæ jolyš xylæ jezæ yz xæltoxæ mottig: jurtæškæ, cǵæccæne jijša cæ heš duqqænešæ ješ yz, nonæx dolčæ xæleǵ, dhæxozyš æ ješyš.

Svodkænnæ ešæ xæbæræš chǵxxa cæ æ guldeš, ħaræ kerdæ gazet xæ mæssæz qoač gul æ deš, kǵxætæthæ dhæjazde dezæ. Thaqqæ svodkæ ješ de dezær, še dhæjazdäræš juxæ dešælge j, šijn joazu juxæ delge j maræ dac. Svodkæ, yštæčæ bælxæcæ, xynnæ xæbæræš jazdærcæ dhæ æ xoajtyš, cǵhæ jazdär qyn juxæ æ cæ jazdeš ħæmæ jæ. Cǵæ bæqhdæ, xynnæ ħæmaš qyn dhaxæ æ juxæ dægæ yxitæ izbačæ bezæm xule jær de jiš jæ cun. Gazetæn joqqæx jolčæ addelaštæ chæghæræ kalendar du co. Še dä tetrad xæ æ ijce kortæ jazbu („Dunen mexkij qhæmæštæ juqhe xynnæ ħæmaš“, „Bolxloj dviženi“. „Mexkæ čuræ ghuluqæš xæl'ottædær“, qyndæræš). Thaqqæ butt i di j ottædej-jæ, jazdu cu dijnæx miča fun xynnæd. Yz kalendar duqqæčæ xana lelærg æ dæ, juxæ thæxæža xa dežyš ħæmæ xule naqhæ æ dargdæ.

Čhoaghæ dešær.

Čhoaghæ dešæræ xisæp.

Uqæzæ væj körtæx dǵxačæ kucel sovǵ qyn kucæš æ xa dezæ izbača gazetæcæ bečæ bælxæ, Carxæ cǵæy naxa dhæxozyš gazet dešær dæ Væjnæ gučæ bessæ, uqæzæ, joazoncæræ bolx bytæ

æ byte bægenicærċæ bælxæthæ voal izbač. Bolx ergæ baqqæ, jurteræ nax thæozæ, dænzæ darg doacyš dæ yz. Yz bolx lelæbærcæ gučæ dännæ dæ, hælāmæt čhoaghæ pæjdænnæ dolyš bælxæ kuc yz dolgæ: bælxæċu ergæ ħæmaš ċu æ doalædu co, læduvghæ duqqæ nax thæ æ oz, juxxeræ æ izbačægæ šijgæ bolx lelæbe æ tordolit, cungæ šijgæ axærxoštæ dezæ ħæmaš dhæ æ dovzit, šijn ghalætæš xannæx juqheræ dhæ æ doaxityš šijgæ bolx æ lelæbejt. Juxxeræ (thæxæræ) dær čhoaghæ loarħæm bolyš dæ ħænæ älcæ xælxæ væj dijca bælxæ kucæš šoaš dolčæ lattyš dæ, jær kuc, šijgæ læduvghyš bæraštæ ešæræš ciggæ dovzæ æ dovzyš, izbačæ šijn bolx carnæ eššæčæ novghæ boaxærg bolyš. Bægenicæ bečæ bælxæx eggiræ xælxæræ dær dhæxozyš dešær dæ. Šijcæ duvzædænnæčæ ħæmaškæ dyllæčæ attæ boacyš bolx bæ yz.

Dhædešær loarħæm bolyš bolx bæ.

Dhædešær æ, gazetæcæ deš dolæ qyn bælxæš æ lærthæ xylitæ axærxoštæ ešæræš dovzæ dezæ, še bolx bu mottig jovzæ jezæ. Čhoaghæ loarħæm bolyš dæ yz, gazetæcæ bečæ bælxæ, uq kucæcæ, ħænæ älcæ, læqexæ væj dijcačæ bessæ, izbačæ jiš jæ bolx ergæ baxæ, læduvghæræštæ ešæcunt-hæ yz nijsbe. Cu deša ešyš dæ, še bolx beš jolæ mottig, massædæ æ cha æ thæxæ, šärræ boqholn cæ jovzyš xylær. Nægæx, yz cu jurteræ xule vhallæ qhæxegæm æ bac cunnæ yz nægæx sænnæ, co cigæ bolx bu duqæ xæn joacyš dæle, boqhoncæ mæssædæ æ ħæmæ dovzæ qhæxegæ dezæ cun, qhæmäläš de dezæ cigæ jurtæ juqhe æ, par-

tecæ æ ghuluqæš deš bolčæ naxæcæ, nāxæ che-
noškæ ču uvttæ vezæ, ysttæ æ, veštæ æ boqhon-
cæ mæssædæ æ dovzæ dezæ; cǵaqqæ æ hǵæmæ
juxe cæ dutyš homæje jezæ še bolx bu mottig.
Mæssædæ æ yštta boqhoncæ xovš cæ xylčæ, šijn
ghuluq čæqdaqqæ doaghæčæ bessæ čæqdoaqqæ
lurgdac cungæ.

Myštæ kijčvælæ vezæ izbač gazet
dhædešæ.

Bolx dhæbolæbæle xælxæx kijčvælæ vezæ.
Dhædešær chǵxxa čæqdoaqqæ lurgdac. Yzbača
xælxexæ æ material jovzæ æ jezæ šijn plan ot-
tæje æ jezæ co. Plan yštta ottæju: izbačæ bel-
gæl du gazetæthæræ bæqhæxæx doa xynnæ hǵæ-
maš, axærxoštæ jezærg joa stat'jaš. „Krest'janæn
Gazet“ je „Bednota“ jaxærašthæræ dičæ bæqhæxæ
dæ yz; cu xanæx eggiræ ešyžæx doa hǵæmaš xæ
xæržæ, carxæ xælxæ j thexe j mælæx doaqqær-
gdæ belgældu. Čhoaghæ loarhǵæm bolyš dæ xæl-
xæg dhæ mælæx dešærgdæ qhoastædær. Ghuluq
dikæ vhašthæxæ daqqærgæ xæžža dæ dhædešær
læduvghæræšæ terkældær æ, dhæthæecær æ.
Dhædešær dhædolæ de dezæ axærxoštæ gærgæ
lattyš dolčæ hǵæmašthæræ (borxæm, nalogæš, jæ-
lætæš myštæd, äskær). Thaqqæ, zhænæræš, izveš-
čeneš ješæ jezæ, cul thexæx stat'jaš ješæ jezæ.
Gazetæš, væjnæ xovčæ bessæ, cutæjparæ cæ do-
axyš, qyčæ bessæ vhašthæxæ dǵxa dæ: juǵxæ-
cæræ dhæjolæluryš juqhæræ politikæn addelaš jæ-
mexkæ juqheræ sovetæn jæræš æ joacyš. Izbačæ
šl dhævolæluš, še volčæ mottigithæræ dær, cun-
næ gærgæ doaghær dolædu, thaqqæ še volčæ

mottigithæræ dær théxæ-théxæ juqhærčunthæ æ doaqyš, gærgæræ dær gänærčunthæ æ doaqyš bolx bu. Yšttæ thæoz axærxoꝝ terkæm. Xælxæx, ćxæn deša jolæ jerrigæ material dhæjeś, cul théxæx kerdæ addel-jolæju. Khezzi — khezigæ dhæqoačyš ju šijn plan. Ćxæccæ xæbæræš j šollægh-dæræšcæ dhæxuvtt. Jhaxæ mottigiš loacje me-girgjæ, dhædijšar qhæmälæcæ juxæ duvcær pæjdænnæ dolyš dæ: izbača thædær gazet derrigæ dhæqæjdær dac, xynnæčæ h̄æmajex nax dhæqetæbær dæ.

Yš mæssædæ h̄æmæ homædä kijčvælæ vezæ izbač. Gazet dešyš körteræ mottigiš, dešaš vhaš-théxæ xylær belgæl du co, — še dær, še volčæ mottigerčæ axærxoštæ dezæræš æ, sovetæn hädæ-la juqhæræ thælattæræš æ. Bolx bær tæjp-tæjparčæ xanæškæx xuvcæluš xylæ jiš jæ, xanægæ æ xæža, de dezæčæ h̄æmaškæ æ xæža. Cuduxæ xælæ dæ yz xælxæxæ æ dhæxoqæ. Mæssædæ æ xoadædu šijnæ bolx be xovš xylæro. Cul sovnæx, izbačæ šoajex qhæmäla xoqæm berg bo-lyš jolæ ši-qo stat'-ja jazju; yš temaš še dijšačæ h̄æmaščuræ xæjoalyš xylæ jezæ. Yšttæ du izbačæ júxæcæ kijčvælær.

Cul théxæx, mæssænægæ æ xæbær de dezæ xæn thæott. Izbač læduvghæ nax thæozæ ghert. Dešæræ chalgæ næhæræsthæ ob'javleneš (dhæqejkæderæš) xæljett, dešærxoštæ æ, beræštæ æ thædexk co yšttæ gazetæš dešælgæ, qyn qhæmä-læš delgæ chæghæ boqqæx bæræškæ dhæxajtæ jaxyš, nægæx tordælčæ, jurt guljænnæčæ æ deš co. Mæssænæxæ ghollæ dhæ cæ qejkædičæ æ de jiš jæ gazet naxa dhædešælgæ. Xoadæjä ćxæ xæn sæxæt xynnæ dacæræ jaxyš æ, dešæræ chal-

giču, jæ qyčax čhæghæ xynnæ dacæræ jaxyš æ, myččax æ nax vhašæx qittæ, je gulbænnæ, yz dijšæčæ torlurg dolyš jolčæ mottige dešæ dezæ yz.

Dhæ myštæ deš izbačæ.

Dhædeš izbačæ, še dhædešæčæ xanæ, jazdä kijčæ lattæčox toæm xylityc. Šijgæræ hæmaš thæ æ dettyš toadu co yz. Cxæccæ dešæ kortæ šollæghčuncæ dhæxuvtt co, zhænæræš stat'jašcæ dhæqetæjejt co naxægæ. Vhašæx juvz, cxæccæ dešæj kortoš dijza æ cæ heš, bharččæ addelæš æ. Axærxočunnæ mæssæjæ æ oaghoræxæræ xovš xylæ dezæ mæssædæ æ dhælelyš mel dolæ hæmæ.

Choaghæ loarhæm bolyš dæ mæssædæ doš qetæderg dolyš qhästa dešær. Še qhämäl deš mo dhædešæ dezæ yz. Ghær ejjæræ thex daqqæ æ ghertæ megirg vac, je ghær ozæræ doš dhaxdeš dešæ æ megirg dac, sixæ dešæ æ megirg dac. Hænæ älcæ, boaræmthæræ dälčæ vhællæ torlyc yz jurtærčæ naxa juqhe.

Qetæcædeš doa dešaš dhæqetæde dezæ.

Hojazdär getæderg doacyš xule, qetæderg dolyš de dezæ yz, šijn dešašcæ (qhämälæcæ) dhæalæ dezæ. Choaghæ cæ dezæluš dæ qhämälæčux qynčæ qhæmi dešaš. Gazetæsthæ duqæ xul yš, baxæčæ naxæ mæssæzæ getædešxylyc. Qyčæ qhæmi nonæx doa dešaš fun d'cæ xovš dæ jurtæčux. Yštæ doacyš qhästa dæ revoljuce thædenæ kerdæ dešaš; „buržuj“, proletarij „diktaturæ“ qyndæræš; yš qetæcædeš vusærg vac axærxo... Qetæderg mel doa-

cæčæ h̄æmæn dhædeššæše æ mæhæn de dezælgæ
dæ yz. Yz dičæ æ khezigæ dæ. Izbačæ, dešæræ
juqhe nijsdænnæ khoargæčæræ dešaš dhæqetæ-
dejta chæ heš, šijgæ læduvghyš bæri qetæm læq-
bu. Cxæ nāxæ (sægi) chy juqhe nijsjælčæ cu
sæxæte yz mælæv dhæalæ dezæ cun. Sovetæn
hādælæ bāččaj chæræš æ, yš bol-bolčæræ dhæ-
xexæ jezæ, h̄ænæ älcæ, cxæ jolæ mottigiš jæ jur-
tæškæ h̄ænz æ thexæ, eggiræ belgæl jannæ jolæ
chæræš cæ jovzyš. Juqhmottigeræ bæri chæræš
jovzita he megirgvac. Mottigiškæršæ xækimex i
učrezdenejex i dæræš æ dhædovzitæ dezæ naxæ-
gæ. Oblispolkomæ bāččæ xænexk væ, Dobrolötæ
jačejkæ funnexk dār jæjaxæræš moræš dhæ cæ
oalyš he megirgvac.

Kartæcæræ bolx.

Gazetæthæ nijsluš xul tæjpæn chærel sovx,
axærxoštæ vhællæ dovzæ æ cæ dovzyš dolčæ
mexki j, mottigi j xijn chæræš. Mæsæla, juvcyš jæ
Kurskæn magnitæn anomalija jaxær, — dhæalæ
dezæ yz fun h̄æmæ jæ æ mičæx jæ æ. Mexkæ
juqheræ thom bæ Kitaj mexkæ — Kitaj moxk
mičax bæ æ, cigiræ front mel jæ æ dhæxoqæ
dezæ, yš mo qyndæræš æ. Axærxočunnæ carxæ
cxäqqæ æ h̄æmæ xac. Yš h̄æmaš dhæduvcæræl
sovx geografen kartæ æ lelædu yš dhæqetæbær
duxæ. Nægæx yz kartæ dešæræ chalgiču doacyš
xule, školerčæ xexærxočungæræ dex yz izbačæ,
šijn xannæx juxæ æ xorg dolyš. Gazet dhædešæ-
čæ xanæ cuthæ chæræš joaxæ šæxæræš æ, for-
dæš æ, qyndæræš æ kartæthæræ naxægæ dhæ-
xuvq. Kartæ, bhærgqetærg bolčæ mottige, xæl-

xéxæ æ xæl ol. Šijnæ tuvlæ cæ vælær duxæ, še naxa dhæješæ material belgæl ješšéxæ æ, cu materialačux chæræš joaxæčæ kartæthærčæ mottigiškæ-ĥæmaškæ xæžæ vezæ izbač.

Læduvghæčæ naxacæ izbačæ qhæ-
mälmýštædu.

Iz attæ bolx bac. Naxa bæqhæxe jolčæ tæjparæ bolx xylær dezæræl sov, nax dhæqetæbe xovš xylæ vezæ yz.

Gazet dešær—duxæxæl dhædešæl gæ xynnæ hæc. Læduvghæræš dhædešæčungæ cæccæ dešaš juxæ xettyš, bæqhdæ (ĥænæn) jaxyš, doaqqæ sædoaxyš, belyš xul. Cu dešæcæ ta vezæ, Xæxätta doš cæ tulityš, xannæx xæloacyš xylæ vezæ, axærxcæ tešyš xule yz xolyš xylæ vezæ, dhæcæqetædeš doæ doš dhæqetædejtæ dezæ, læræx dännæ ĥænæ juqhe iqqæčæ yz dhædoxæde dezæ. Jzbač, še dhædijša vallælcæ kijččæ volyš xylæ vezæ. Cun qetæmægæ, cunnæ ĥæmæ sixæ dægæ doaghyš xylærgæ xæžža xurgdæ axærxoškæræ cunnæ boæ tešæm æ, co bečæ bælxæx kæjalær æ, Xattæræx qeræ vezyc. Xattæræš cæ dojjæ vonx æ dæ: læduvghæ sægottæ dolgæ, je qetæde xælæ dolgæ dæ yz. Dhædešæčunnæ pæjdænæx dæ cæxæ ĥæmæ juqhe tæssa æ, cargæ xattær dejtýr: cunnæx, læduvghyš bæri dog uræ æ ötta šoajex bhuborgbæ.

Fun dičæ bæqhæxæ dæ xattæræštæ. Novghæ dij yš dhædešæra? Xæ cæ xettitæčæ bæqhæx dij yš? Iš xæ cæ xettitæčæ bæqhæx dac: thexæ thæxæ thæboaghæčæ bælxæ šoajex joqqæ bæqhæxe joalyš dæ yš. Jzbač kijčæčæ tekstathæ (hojaz-

däčunthæ) sæcyc. Cunnæ eš gazetæthæ jazdär axærxočun körto čulacær, axærxočo duxxel læduvghæræl sovχ læduvghæše æ mæssædæ æ qetædær. Axærxočo, mollæx æ cæ hæmæ, cu sæætæ qetæ cæ dojjæ, je gazetæthæ jazdäcæ hæmaš xæ cæy cunnæ xælæ xetær doaqyš xule izbača thædæ æxærxočunnæ novqhostæl de. Læduvghærij hottæræš, qyñ dešaš xællicæcæ čhoaghæ pæjdænnæ dolyš dæ izbača: cu hæmastæ žop telæræ gazetæx car körto, ču jenæ ujlæ čhoaghju co. Žopæš juxætælær bæqhæxæ dæ gazet dhædešæcæ xanæ, xat tæræš, dešaš šijnæ xæ mæ xæzzæne æ. Mæsæla axærxočo xoatt: „Mælæv Karæxan“ äle. Jzbačæ juxæ oal: „Kitaj mexkiræ sovætæn vekil væ“. Cu tæjparcæ žopo cu sæætæ novqhostæl du læduvghæcunnæ dhæješyš lattæ ziq qetæje. Nægæx sænnæ, amerikæn xækimælen yštæ moastæghæl hæne d' Karæxanæcæ, ännæ xoatte, cu deša chaxxa žop dælæ jiš jac. Dhæješyš lattæ zhiñ jiša æ vännæ — thaqqæ maræ dhæketæde dezyc carnæ dunen imperialistætæ Karæxanæ dær, co axærxoç i bolxloj i boqhonæs čæqjoaxælgæ, Kitaj mexkircæ qhæxegyš bæræšcæ vošæl xottæ co qhæ xægælgæ æ, cuduxæ co lelæder, dunen mexkij qhæmij buržuazen tijšačæ belxæ politikal xädä qhästa dolgæ æ. Žopæčux, dhæqetæcædeš doš-hæmæ disa xule, še dhædečæ qhæmälæcæ yz dhæqetædejtæ jiš jæ izbača.

Jzbača thædolyš dær æ, šijgæ læduvghæræš dhæqetæbær i, carcæ thædha qhæmäl dær i dac, šijn qhæmäla thædha cargæ soaškæ æ ujlæ jejtælgæ dæ. Cu deša, mæsæla ešyš dæ hænz dhæduvcyš doa xynnæ hæmæ xælxæ xynnæcæ hæ-

mašcæ dhæxottyš bolx lelæbær: yz sen duxæ xyn-
næd, co kerdæ thædæxær fyn d', qhæxegyš bolčæ
berrigičæ duqæčæ naxa cunæx fun xetæ dezæ
dhæxajtyr.

Q h æ m ä l d æ n z æ d a r g d o a c æ l g æ.

Uqæzæ væj thædolxyr čhoaghæ loarhæme doš
dæ: izbačægæ šijn bolx qyn thæ æ myštæ khoar-
glurgbæ æ, še dhædešær axærxoj xaqhælo qyn æ
dikæx dhæthæ ecærg dolæ hæmæ cungæ myštæ
dulurgdæ æ. Bælxo xæxajta dæ dhædešæ čæ
xanæ qhæmälæš dær boqqæ pæjdæ beš dolgæ.
Qhæmäl dečæ xanæ sægi ujlæ duqqæ æ dikæx
qhästa bolx beš xul læduvghæčæ xanæčul. Cudu-
xæ izbača xa dezæ še hättæ gazetæthæræ dhæ-
dijšačæ hæmaj cædolæ dešaš čuloacyš doa qhæ-
mäl dhædolæde. Qhæmäl dhædolædelgæ eqqiræ
xælæx dolæ ghuluq dæ. Læduvghyš bæræš cqæza
jistæron lelyš, yš qhæmäla thæozæ xælæ dolyš
xyl. Næggæx ott yz hæmæ izbač naxæcæ qhæmäl
de æ ghertyš, voqar cungæ læduvghæ ärdæghæ
æ xul izbača. Hätæ æ dolyš dæ yzzæmo bolh öt-
tæčæ de dezæčæ hæmaj juqhæræ xæxæmæš. Cu
xæxæmæšæ khezzigæ novqhostæl dergdæ izbača.
Jzbač qhæmäla kijčvælærcæræ volælu. Læqexæ
væjnæ dejræ, še čhoaghæčæ dešæra dhædešærg-
dær æ, yz vhästhæxæ myštæ doaqqærgdæ æ qho-
astædečæ xanæ, še thexæx derg doa qhæmäl
vhäšæx dolælung dolæ dešaš co cu dešærcæræ
belgæl delgæ. Cu ghuluqa cunnæ pæjdænnæ doag-
hærg dæ cunnæ še bolx bu mottig jovzyš xylær,
cu mottigæ xæl xovš yz xylær. Vhællæ æ loa-
dæma ghalæt cæ voalyš, še dhæješæčæ materia-

læx xa jiš jæ naxæ mælæx dešaš qhuvsærgdæ:
lättæn zakonæx dær yz xule æ Japone moxk agær
xule æ, qyndær xule. Cu tæjparčæ temæ cǵæy
xynnæ cæ heš ši y qoy xurgjæ cun kijčæ jolyš.

Cul sovnæx, læduvghyš bæræštæ dezæræš so-
cæm bollyš qhoastælu gazet dhædešæčæ xanæ.
Car juqhe tuvsæ dešaš, xattæræš, lelær (car xoz-
zæ ujlæ ju, jæ tæssa dut, xættæræš du, je jist
cæ xulyš hæ) cu hæmašæ derrigæ xæxoajt. Temæ
dhæješæčæ xanæ xolu carnæ yz jezæluš jæ, cæ
jezæluš jæ.

Qhæmäl dhæ myštæ dolædergdæ.

Juxxeræ æ, duqæ hæmæ xoajt thexǵærčæ mi-
noto. Jzbačæ dhædjise æ vhæle, thexǵærčæ xat-
tæra žop lejjæ æ væle gazet vhašthæ dul — thaq-
qæ šyn qhæmäl kijčde volælu yz. Cǵæ bæqhdæ,
co duǵǵæl dhæalyc yz: uq sæxæte qhæmäl dolæ
dergdæ az äle; yz älcæ — mæ derrigæ doxærgdæ.
Khæl ghollæ cǵæ došk — hæmælg qösse æ, qyn
dejjæ æ bolx bu co: Šijn bæt bij sænnæ-mæ
xetitaj Karaxanæ amerikæm poslannika“ äle, je
yzzæmo qyndær äle. Jš mo ujlæ thæozærg jolæ
dešaš cǵæy doacyš dovš xylyc. Axærxoj, hææn
jaxæ bolælu šoaškæræ æ cǵæccæ dešaš thæ æ
dettyš, izbačæ æ cǵæcæ doš oal šijgæræ. Jštæ
dhædolælu qhæmäl. Körteræ dær, yš khezigæ
xæjist xylitær, qhæmäl dhædolædæliær dæ Cqhæ
dhædolædælčæ dhaxæ qhæmäl dæ sel xælæ dac.

Cqhæza (khezigæx dolčæ xæleǵ) qhæmäl dhæ-
dolæde niqh læxæ cæ bezyš æ xul. Læduvghæ-
ræšæ šoaš dolædeš xul šoaštæ dhæxozačunæx
qhæmäl (cu deša eš carnæ dezælung dolæ hæmæ

dhædešær). Jzbač qhæmäl dhædolædælita bæ-
 xænæš læxæ kijčlejjæ xul, thaqqæ lædovghærašæ
 šoaš dhædolædu.

Q h æ m ä l m y š t æ x æ l l o a t t æ d e r g d æ
 i z b a č æ.

Uqæzæ xannæx de dezær de xa dezæ, yš qhæ-
 mälæcæ homæbe bezæ, thaqqæ yz qhæmäl dhæ-
 —juxæ derzæde æ xa dezæ. Qhæmäl lelæde ho-
 mævennæ, qhästta mäkærlo jolyš xylæ vezæ,
 Temaš vhašthexæ joacyš cæ xylær eš. Cxæccæ
 hæmæn juqh-juqheræ duvcyš xæbær duvcæræx
 pæjdæ khezigæ boal. Duóxæ duxærčæ dešašthæ
 vuvlyš xylčæ körterčunthæ ujlæ söcæjejtælyc.
 Cuduxæ belgæl niqh xylæ bezæ cu deša. Cxæ temæ
 qoačæjælčæ šollæghæčunthæ valæ vezæ, nonæx
 dolčæ xæleš cuncæ dhæxottælučunthæ æ voalyš.
 Jzbača xa dezæ vhašthexu xurg jolyš temaš xeržæ.

Thaqqæ, qhæmäl mæssænenæ æ juqhæræ do-
 lyš xurg dolæ hæmæ de æ xa dezæ, qhæmäl deš
 mæssævæ æ xurg volyš bolx bær æ čhoaghæ
 ešyš dæ. Cqhæza xul cxæccnešæ qhæmälæš æ deš,
 berrigæ duqæx bæræšæ cxæqqæ æ cæ æ duvcyš.
 Mæssænešæ æ qhæmälæš derg dolæ hæmæ de
 xælæ dæ, hætæ æ cxæccæ hæmašcæ novqhostæl
 xylitæ jiš jæ cu deša. Cxænneškæ doš dhæxdejta
 megirgdac. Jš juxæ bettæbezæ (xozzæ xäqhælca,
 carnæ xælæxetær darg doacyš, xannæx juxæbet-
 tæ). Qæmälæš dæra theræ boacæ nax juqhe uvzæ
 bezæ qhæmälæ. Cæ xovš sænnæ xattær deš doš
 qossæ megirgdæ yš bolčax: „šoanæ fun xet uq
 hæmax novqhosti“ ännæ. Juxxeræ æ, duóxæl dho-
 xattæ æ megirgdæ jist cæ xulyš baghæræškæ

dhædijcačunæx carnæ dezædænnær mælæx dæ æ
car cunæx qhästta dhæijcar mælæx dæ æ.

J z b a č æ š i j ŋ q h u l u q.

Jzbačæ thælattær qhæmäl deš mel joaqqæčæ
xanæ cu qhæmälæ xælxæle lelæjær dæ. Göttæræ
xarcæxæ xurgdæ mæssænenæ xælxæræ yz še
qhæmäl de vole. Cqhæza jist xylænzæ vargvac
yz, carnæ cunæx novghostæl xylitær duxæ. Jš
xäqhælthæ æ boaghæ, car qhæmalæš æ du, car-
næ dhæ æ deš. Dhædolælučæ jučxe maræ qhæ-
mäl šijnæ thæecyc izbačæ. Ĥæn ännæ læduvg-
häri qhæmäl dhæ mæ-dolæ dællæ æ šorttigæ soc
yz. Cun ghuluq mæssadæ Ĥæmæ dhæduvcyr dac,
qhæmäl derzæde dezæčæ oaghoræxæ dhæ-juxæ æ
derzædeš xælxæle lelæjær dæ. Qhæmäla juqhe
vodæ yz, qhæmäl deš lattæčæ xanæ, mollæx æ
car cæ doš bæqhæxæ daqqæ, cargæ šoajŋ gha-
læt bhærgæ dojtæ, cargæ cææn zakonæx-Ĥæmæx
dær dhædovzitæ yš mo qyndæræš de. Jštæ, co deš
dær qhæmäl xæl loattædelgæ dæ, cæ kortæ æ bo-
lyš, šijn cæ xisæp æ dolyš yz xulitælgæ. Šijn
tšovreæ æ socæ æ dejjæ xul cun qhæmäla jistæræ.
xylær, væxænzæ cæ vâlca maræ qhæmäla juqhe
æ vodyc. Cqhæza begæšxæ doš juqhe qoss co näxæ
ujlæ ejje. Cqhæza, qyŋ tema xæliškæ jæqqæ ghort
yz xælxæræ jær jiste joalčæ qäčæčæ.

M e l x æ ŋ j u q h e j o l i t y š d e d æ z æ
d h æ d e š æ r,

Cqhæza izbačæšæ xoattyš xul mel xæn juqhe
jolytyš de dezæ dhædešær ale. Cæjölčæ motti-
giškæ dennæ du yz, cæjölčæ khirænnæ cqhæzzæ

mæræ dyc. Bæqhæxæræx jær cu šinnenæ juqheræ xæn xylæ meg. Dennæ dhædešælgæ sov kæstæ dæ nax duqqæ xæyxæ qebergbac; khirænnæ cqhæzzæ khezigæn dæ. Bæqhæxæræx dæ dhædešælgæ khirænnæ 2—3 dičæ, xælxeæ qhästta denoš xoadædu cu deša.

Mel duqæ dhäxlu dhædešær? Dhædešær-mæ dhäxdælæ æ jiš jolyš xul. hātæ æ derrigæ socæder qhæmäl dæ. Dhædešær še-mæ duqæ dhäxlyc (yz dhäxdyr pæjdænnæ doaghyš æ dac). Ax sæxæt, thex jälčæ æ šovzdqhæ minot eggiræ xylæ joaghyš joa xæn jæ dhædešæra. Qhæmälæcæ xæn dhæjhaxluš xul, yz xæn xoadæje jiš joacyš æ jæ, yzzæl xylæ jezæ ännæ xoadæje jiš joacyš. Šijn xylæ boaghæčæ näqhthæ æ dolyš qhæmäl duqæx mel di æ dikæx dhædovzælu doš. Qhovsæmæš bhærčæčæ sæxæta dhædhäxlu cqhæza. Jš secæde megirgdac: berrigæ niz cu qhæmälæš i bijsænnæ jughe šin sæxætægæ qoačyš dhäxluš æ xul.

Čhoaghæ dhædešær dejzačul thexæx væjnæ xov yz körtæx bännæ bolx bolgæ, izbačæ duqqæ ujlæ thæjæxitæ æ jezyš, cungæræ joaqqæ mä-kærlo æ ešyš. Jz bolx attæ xetælgæ hexæme doš dæ. Væjnæ gučædännæ dæ uqæzæ beš bolæ qhæxægæm duqqæ pæjdæ šijx boalityš bolgæ. Cul thexæx cäqqæ sovlæ æ jæ dhædešæræx joallyš, gazetex pæjdæ ecærinæ dolčæ qyčæ kucex dhædodæčungæ dyllæčæ, cäqqæ æ hæmæ (axčæn zen deš) dhædodyc cungæ. Gazet i izbača xovr i šiy vhaštæ dyllæræx xæxulyš dæ yz kuc. Eggiræ attæx vhaštæxæ doalyš dæ yz. Čhoaghæ dhædešær boqhoncæ daqqæ æ xovš čæqdaqqyr eggiræ körtex doa daqhæ dæ gazetæcæ bečæ bælxæ.

Dægæxæræ gazet.

Dægæxæræ gazet vhašæx dollyr.

Duqqæčæ æ xanæ, bægencæ gazetæcæ bečæ bælæ, dhæxozyš gazet dhædešær maræ qyn kuc xynnædac. Hænz thexærčæ xanæškæx, berriginej qetæm æ xäqhæl æ læqdænnæ xylæræx carnæ ešæraš nonæx khoargæxčæræ dolyš kucaš dæ. Cuduxæ naxa ešæroškæ, car dhædexæræškæ xæž-ža, tæjp-tæjparčæ mottigiškæ aræ dännæd dægæxæræ gazetæš jaxæræš. Jurtæškæ khezigæx aræ dännæd yš šæxæškæčul, hætæ, cigæ æ vhašthexæ doaxyš dæ yš cxæ qästta dæzæ denoš, sjezdoš qyndæræš xynnæčæ xanæškæx. Fun d' dægæxæræ gazet jaxær? Jz šollæghæ bollæ ghæ bæ čhoaghæ dhædešæræl thexæx. Čhoaghæ dhædešærcæ bolx ber cxæ izbač væ: yz kijčlu cu bælæ, materialæš xorž, dhædeš, kartæcæ bolx bu qyndæræš du. Dægæxæræ gazet jaxær vhašæx qittæčæ qä — viy qyn sovx æ novghosto qhäst — qhästačæ addelæjex vhašthexæ æ dolys gazetæthæræ dær dhaduvcælgæ dæ. Mæsæla, dhædešæčæ cxænnegæ dulur mæssæzæ æ khezigæx xul dhædešæčæ viynegæ — pxennegæ dlučul. Car ghær tæjp-tæjparæ jæ, kilg-mäže lelærax qhæmäl tæjp — tæjparæ dæ, cul sovx carxæ mæssævæ æ khezigæx khäd æ lu. Cul sovnæx carxæ harnæ šijnæ thæecær gazetæ cxæy — šiy addel maræ æ xylyc; yz bæxæn dolyš dikæx æ kijčlu yš ši-šin ghuluga.

Dægæxæræ gazet ottædeš bæræšxæ kórteræ vær redaktor oalyš vær væ. Jz xylæ vezæ politikæn bælæx dikæ qetyš, Co lelædu ghuluq, cu ghuluqa ešæræš vhašæx boxkyš, vhašthexæ bolyš

bolx bærne j gazetæ, aræjaqqarne j novqhostæl du. Dægæxærçæ gazetæcæræ bæræstæ šoajn golg mo cæ hæmæ ju (cunæx redakci oal). Gazet ottædærnæ juqhærædešaš cææn qhestædu car. Jur-tæçux carxæ hærne šiy æ, qoy gazetæ addel šijnæ thæecæ jezyš xul. Dikæx dæ hæ ar addelathæ cææcæ sæg xule. Cu gazeta juqhe bolx be izbaçæ thæbexæ bezæ komsomolcæš, xæxærxoj, çen çæs-kærxoj xynnæ nax, qyn, — bæræš.

Dægæxæræ gazet dhæjazdä kijçæ joazu dolyš xylyc.

Dægæxæræ gazet dhæjazdä kijçæ joazu dolyš xylyc. Nægæx, cæævolço xælxeæ æ statjalgiš dhæješærduxæ dhæjazjojæ cunæx dægæxæræ gazet xylyc, læqexæ voj dijça çhoaghæ dhædešær xul. Mæssænel æ bæqhæxæx dolyš dæ izbaça, komsomolcæ, dægæxærçæ qyn mollæxço æ, še dhæducær kepæ joazonthæræ gazeta hæma dhæduvcæçæ dhæ æ dešyš xæ cæ homædær, Šijn temæ dægæ æ qoabyš, šijn dešašcæ dhæduvc co yz, še qhæmäl deš mo. Dægæxæræ gazet çhoaghæ dikæ xetyš dæ læduvghæræštæ; qhæmäl deš sænnæ xetælu carnæ. Qhæmäl mæssæzæ æ attæx qetædulu jazdäçæ joazonæl. Šoaš dhæbolæ bennæçæ xanæ bic cæ bælä yz gazet ottædeš bæræšæ cuçux körteræ dolæ hæmaš dhæ æ jazdejæ, šoaštæ ešyš xylçæ yš juxæ dægæ æ luvcyš bolx bu. Juxæcæ dhædolæluçæ xanæ šærræ dhædæxa dacæræ jaxyš hæmæ dac. Körteræ dær xæqæštæ xylær, cæ voxyš xylær dæ.

Dægæxæræ gazet mæssænel attæx dæ dešæræ çalgiçu uvttæder. Cigæ mæssænæxæçul æ æt-

tæx dæ yz kitabæcæ dhæxottæ (kitabæcæ dhæxottær mæssænæxæ de dezyš dæ). Duqqæçæ æ dešæræ chalgišçu tærxešthæ istolæšthæ qyçaá dadyš kitabæš, katalogæš, hojæxka jadyš tedærij albomæš, čuuxæri zajavlenej kitab xul. Penašthæ xæltöxa agitacæn vozzvaneš, xælxæ dæxa dešaš, xæl' — jadyš dijšæçæ bæqhæxæ dolçæ kitabij pis-kaš, plakataš, penæthæræ svodkæ qynjæræš xul. Cu hæmašæ, cu xana ešyš æ jolyš, dægæxæræ gazet dikæx dhæ æ qetæderg dolçæ ujlænthæ bærzæbu xæthæbäkaræš. Æxkæn xanæ aræ juqhe ottædeš æ xul dægæxæræ gazet; yz pæjdænnæ dæ, hætaæ æ ottæderæštæ xælæx dæ çæqdaqqæ.

J z b a ç æ d e d e z æ g h u l u q .

Dægæxæræ gazet ottædeš izbaçæ nonæx dolæ ghuluq yz vhašæx dollyr dæ. Šijgæ duqæ hæmæ dulurgdac cungæ. Dægæxæræ gazet ottædeš duqqæ nax xylæ bezæ cu juqhe (duqæx mel xul dikæx dæ). Jš gulbe, vhašæxboxkæ bezæ. Šijn yz bolx be bezæm bolgæ dhæ æ xijnæ, cigirçæ yz ghuluq lelælug dæræškæ dexæ dezæ. Korterçæ addelašxæ cæy šijnæ thæec co. („Jurtæ boaxæmæ“, „Koopæracen“ qynjær). Ištæ, spravkæn bælxæ addel xylæ æ megirgjä izbaçægæ („Poçtæn jaškæ“ je Spravkæn istol). Baxæçæ naxæcæ yz gazet dhæduvzærnæ boqqæ loarhæm bolyš dæ carxæ nax yz ottædeçæ juqhe xylityr. Nægæxæ sænnæ mellæ qhæ xijgiçæ yz ghuluq çæqdaqqæ xovš nax koræ cæ be æ meg. Thaqqæ, yz vhašæx dollæl gæ æ, çæqdoaqqaelgæ æ thædyllæ megirgdæ mollæx æ yz dulurg dæræštæ.

Bicbælæ megirgbac cu mottigeræ kulturæn nax sovetæn cæoaghælonæš æ jicjælæ medirgjac.

Niz nonæx bolæ nax juqhe ozæ bezæ, cargæræ mæssædæ oaghoræxæræ novqhos: tæl xurg dolyš: kartæ, fonar, ješæ h̄amaš qynjæræš xurg jolyš.

M a t e r i a l x æ r ž æ r.

Gazet čæqdaqqæ dezæræš belgæl bā bännæ-čul thexæx, šoajlæ addellaš dhæ-juxæ jeqhæ æ, material jovzæ æ bolælu yš. Væjnæ h̄ænzælexæ æ xovš dæ dešæræ chalgištæ pæjdænæx dæræš mælæx gazetæš dæ. Dægæxærčæ gazeta carnæ-thæ kitab æ tox. Jzbač šijcæræ bæræšcæ bært æ bejjæ, terkæm thæhædqhitæ bezyš jolæ vypusk aræ jaqqæ vol; thaqqæ nāxæ ujlæ dikæx thæjæ-xitæ brošjuraštæræ æ, politikæn žurnalæštæræ æ, geoprafenæthæræ æ qyndæræštæræ æ c̄xæccæ xisæpæš xæec izbačæ. Temæ khoargjæ, mollæx æ h̄æmæ xa kitabæthæ xæžæ vezyš xul. Jz doš bæ-xæn dolyš (kitabæthæ æ xæža h̄æmæ dičæ) vypusk dikæx xul. Gučæ dæ, h̄æmæ xa, kitabæx pæjdæ ecæ yz kitab kilgæ khæl xyla dezælgæ. Ugæzæ æ čhoaghæ loarh̄æmæ dolyš dæ pæredvi-žæn fondæcæ mazæ loattbær.

Mæssænel æ xælxæ dægæxærčæ gazetæ N bel-gæl ju. Cul thexæx xæxorž ešyš joa material. H̄ar vypusk bharčcæ c̄xæn dešæ kortæ čuloacyš, šijn boqho čæqjoaqqyš xylæ jezæ. Cu N̄ dolyš aræ doaqqyš mel dolæ h̄æmæ, tor mæ-lu vypuska körterčæ temax dær duvcyš xylæ dezæ. Vypusk šijn ærg-hænnæ cu xanæ lattæcæ h̄æmæncæ juvzæjænnæ xylæ jezæ. Temašæ qoačæm cæ beš bolx nijs-lurghac. C̄xæ bæqdæ xænnæxæ æ xamæ dezæ axærxoštæ mæssænel æ duqæx jezælungjær mælæx temæ jæ. Čhoaghæ bæqhæxæræ material xul

duǰǰæ — duǰærĉæ sovetæn „khirajex“, yš qhästta
duqæ vhaštheǰæ doax axærxoštæ čhoaghghæ gær-
gæ lattæĉæ dešajex. Jštta jolæ N^o vhaštheǰæ jaqqæ
čhoaghæ xælæ dæ. Cu dešæ eš politikæn bolx
bovzyš xylær, yz ghulæq, dezyš xylær, gazetæt-
hæræ xynnæ ħæmaš dovzyš xylær qyndæræš. Jz
dænzæ thex doalælung doacyš dæ. Juǰǰæcæ thæ-
lattyš dær temæ thex cæ jalityr dæ.

Redakceno mæssæzæ æ mazæ loattæbu cu
mottigerĉæ kom'jaĉejkacæ æ, sovetæcæ æ, qynjæ-
ræšcæ æ. Car novqhostæl de jiš jæ redakcena
cu ghuluqa. Qyn mettal ujezdæn juqhmottigeræ æ
megirgdæ šijnæ cæ xovr xa, novqhostæl dexæ.
Juǰǰæcæ bolx dhæbolæluĉæ xanæškæ muxxæle æ
de megirgdæ yz, Dægæǰæræ gazet derrigæ čhogh-
ghæ terkæm thæbæxita xylæ xylæ dezyš sænnæ
xetælgæ nijsæ doacyš dæ. Mæssæjolĉæ čhoaghæ
terkæm thæbæxitaĉæ temaĉux gazetæn addelaš
xylæ jiš jæ, cunca ta æ tovš. Jš xynnæjær ja-
xyš dalæ zen dac: yz mæssæzæ xylitadær jaxyš,
yšttaĉæ materialo der gazet ejdelgæ cǰæn tæj-
paræ xurg doacyš beŋ — bašxæ doaqqælgæ maxæ
qyn ħæmæ dac. Cǰæ bæqhdæ, ešyš dæ, doqqæx
dolĉæ dæqhe, material körterĉæ cǰæn deša, tema-
cæ xærža xylær.

C h æ r æ š , x æ l x æ d ä x a d e š a š .

Dægæǰæræ gazet šijn chy jolyš dæ, yz sæq-
herdæme æ, næxæ læduvghæ dog doaghyš æ xylæ
dezæ. Jurta mæssæzæ æ attæ æ xyrg dolyš, nax
thæ æ ozærg bolyš ħæmæ dezæ. Cu deša pæj-
dænnæ dolyš dæ ħar aræ joalyš mel jolĉæ vypus-
kæ kerdæ chy xylær: cu dešo bolx ergæ boax,
nax thæ æ oz. ħar kerdæĉæ tema, ħar kerdæĉæ

kompane (gazet ottædeš bæræšæ) gazeta kerdæ kortæ xulit. Cigæ megirg dær „Belogvardejcašæ otboj ju“ jaxæraš, qyndæræš mo temaš. Mæssæzæ æ chy temacæ juvzælejjæ xul.

Čhoaghæ loarijæme dæ gazetæhæ xælxæ dæxa-dešaš thædæxkær. Jz dešaš dhojaxæ dezæ gazet dolælučæ xane j, dhædešyš bæræš ši-šijn dešæ kortæ dhæännæ bännæčæ jovqhæške j. Šoaš yz gazet dhæoalyš mel joaqqæčæ xanæ car mæssæjæ æ oaghoræxæræ belgal joaxyr körteræ temæ jæ, hænæ älčæ, cu xana axærxoštæ thælattyš dolčæ hæmaj ujlæ ju car. Xælxæ dæxa dešaš xæijde jiš jæ kepæ töxačæ gazeti kortoštæræ, stat'jaštæræ, zhæxnæræštæræ qyndæræštæræ. Šoaškæræ dægæluvcæ æ jiš jæ yš. Mæsæla, 1922 š. es-eræštæ sud jolyš dægæxærčæ gazetæthæ xælxæ dæxa dešaš yštæ dær: Mæssævæ æ eš-eræx bolæ tešæm bejnæb“, Čhenäskærxo (je axær-xo) bæde mæ xylæ: buržuj volččæ es-er æ væ“, qyndæræš æ. Cu tøjparæ dolæ xelxæ dæxa dešaš hænæ æ dægæ luvcæ jiš jæ. Duqæ xylæ vhællæ megirgdac xælxæ dæxa dešaš (lozungæš): toæm bæ qhæstta bolyš qoy — pxiy dešæ kortæ xylčæ. Dægæxærčæ gazeta material loacæ xylæ jezæ. Jhaxæ stat'jas xælæ jæ, cargæ læduvghyš khädlu nax. Dægæxærčæ gazetæ material šin N^o jeqhæ megirgjac. Bharččæ doacyš, massænaxæræ vhašæx duvzædænnæ docyš æ xyle tælx yz.

Vypusk aræ joaqqyš bæræš kijč
myštæ lu.

N^o Plan æ bælgæl jäčul thexæx, addelaš æ dhæjuxæ jijqha bälčæ, ši-šyn material vhaštæxæ jaq-

qæ ott mæssævæ æ. Material toajelgæ qä-diy de-
næl cæ goajtyš dä dalæ dezæ. Qyn gajtæčæ šijn
xanæ niz bov gazetæ. Vypusk aræjaqqæ yštta
kijčlu cu juqheræ vær: cǵæn xäddačæ xana khi-
rænnæ jæ itt den xælxæ aræ dännæčæ gazetæš-
thæ xož yz šijn čæqjaqqæ jezæčæ materialægæ:
qhästa belgælæx joa oaghoš xorž co; loaccigæ
dhæjazju co yš, še dhæ mel jazdäčunnæ juxæ
thæxož, loadæm boacæ hægæmælgis juqheræ dhæ æ
dæxe, dhædešærnæ čuræ lostæm vhästhexæ boaqq.

Cuncæ šijn ujlæncæ xa dezæ cunnæ šijn duv-
cær myštæ xurgdæ. Šijn yz dhæduvcærnæ xurg
jolæ oamal šijn xisæpæčux belgæl ju co. Jz čhoag-
hæ ešyš dæ. Dhædikæ alærgæ xæžza xurgdæ cun
dikæ čæqdalær æ. Mæssædæ æ hægæmal čhoaghæx
loræ vælæ vezæ dhæduvcær chenæxæšta cæ xy-
lær. Dhæduvcær loacæ æ, qhästa æ, attæ æ xylæ
dezæ.

M æ c æ æ m y š t æ æ o t t æ d u
d æ g æ x æ r æ g a z e t.

Mel kæstæ uvttæde megirgdæ dægæxæræ ga-
zet? Xädda alæ xælæ dæ hætæ æ, linnæčæ bælxo
xæxog, nonæx dolčæ xælex yz khirænnæ uvttædel-
gæ. Khirænnæ cqhæzzæ uvttæde niz cæ qoačæčæ
mottigiškæ šiššæ khirænnæ cqhæzzæ uvttæde dezæ
yz. Gazet bæqhæxæ dæ jovqhæš juqhe cæ juvlityš
šijn xoadædäčæ dijnæx æ sæxætæ uvttædičæ.
Cu dešo homæbejjæ xoadæmæthæ boax læduvghæ-
ræš æ, yz čæqdoaxæræš æ. Mælæxčæ dijnæx yz
ottædergdæ čæqdoaxæræšæ šoaš xoadædu.

Šijn xanæx izbačæ dhæxuv naxægæ vypusk
aræjoalæ xæn. Uqazæ co der čhoaghæ dhædešær
dešæčæ xanæ der morg dæ.

Myštæ čægdoaqq dægæxæræ gazet.

Xoadædæcæ (dillacæ) sæxætæ šo — šoajn mot-tigiš xæloac gazet čæqdaqqæ (ottæde) dezæræšæ. Nonæx dolčæ xæleš, mæssævæ æ cæn istola gonæx hoxovš yš juqhe redaktor æ volyš. Redak-toræ qetæče xæ æ jille ærgh-ærghænnæ doš lu čæqdoaxyš bæræštæ. Gazet sæxæta — ax sæ-xæta dhædhäxlu. Cul thexæx qhæmäl dolæluš æ xul.

Čæqdoaxæræš šoajn xæbær loacæx æ attax æ xurg dolyš dūvcæ ghert. Čhoaghæ dhædešær dešæčæ xanæ izbača deræš morgiš dæ uqæzæ de dezæræš æ. Yštæ qetæderg dolyš, six cæ luš æ, novqhostæšæ šoajlæ qhæmäl deš mo maræ qyn šek cæ boalyš æ xylæ bezæ.

Dægæxærčæ gazetæ addelaš.

Ĥænz xožærgdæ væj dægæxærčæ gazetæču jolxæræš mælæx addelač jæ. Yš mæssæjæ æ vypuskaču yxitæ jezyc. Cqhæza cæccæ jolčæ addelænnæ material cæ koræjoaghyš æ xul. Cul sovnæx addelaj vhaštæxæ xylær æ kepæ töxačæ gazetæčun tæjparæ xylæ dezyc: dægæxæræ vypusk šijn tæjparæ vhaštæxæ jannæ xylæ jiš ja addellaj bolčæ loærĥæmægæ xæžža. Ĥar kom-pane aræ joaqq vypusk šijn addel jolyš. Ĥar stat'ja (xæbær) dhædolælučæ južxe čhoaghghæ dhæqejkæbu cun kortæ. Dægæxærčæ gazetæthæ vhaši jijqha jac stat'jaš i zhænæræš i: gazet čæq-doaxæræšxæ ĥarne vhašæx joxk yš.

Vypusk dhæjolæju körtercæ xælxærčæ stat'jacæ. Yz xul cu kompanæ körterčæ deša ottæjejjæ. Xæl-xæx dhæ æ ješyš, derrigičæ gazeta boqqæ loærĥæm

æ bolyš yz xylæræx, eggiræ dikæx be xæx qetyš volčæ novqhostægæ dhæalitæ jezæ yz.

Cul thexæx xulæræš informacen (lattyš dolæ hëmaš dhæxoajtyš) jolæ addelaš jæ. Carxæ jæ mæssænel æ juxæcæ „Jurtæ boaxæmæ“, „Koope-racen“, „Bolxloj ghuluqij“. Parten ghuluqij Kôm-somolæ oagholgæ“, „Fabrikij-zavodij hëmæn“, „Dunen mexkij qhæmij ghuluqij“, „Chenčæ äs-kæræ“, „Dešærcæ sijrdæbalæræ“, „Axærxočun jæ-xæræ“ addelaš.

Choaghæ pæjdænnæ dæ dægæxærçæ gazetæčux næx sovætæn hädælæ xækimæleno ottädärex æ thædullærex æ dhæqetæbær. Šoaš dolčæ bessæ dhæduvcæ dezæ cargæ yš hëmaš, körteræ motti-giš joazonthæræ dhæ æ ješyš, juxe disaræš bæ-gæx dhæ æ jaxyš.

Cul thexæx „Dešæræ front“ juvcæ jezæ. Cu addelačux duvcæ dezæ kerdæ thädä hëmaš (gov-zælæš), kerdæ gučæ dijnnæ hëmaš; yš čhoaghæ duqæ dezæ axærxoj kægičæ naxa. Ciggæ duvc dešær cæxovlgæ dhædaggar, školeš mottigiškirčæ čotex lelæje jaxær æ, qynderæš æ.

Göttæræ čhoaghæ duvc kitabæš dešæ šoaštæ, dikæ dæ yš jaxæ hëmæ æ, peredvižkæræ kerdæ kitabæš æ dhæxuvq. Gazet ottædeš bæræšæ, cul sovnæx, pæjdæ ecæ bezæ cu addelax školenno bäčæ bælæ, dešæræ chalgo bäčæ bælæ čot dhæalærnæ, thexæ thæboaghæčæ bælæ šoajn planæš gučæ-jaxærnæ, qynderæštæ. „Dešæræ front“ izbačægæ šijgæ, je xærxočungæ jælær bæqhæxæ dæ.

„Jurtæ boaxæmæ“ addelæčux lättæ toadærnæ, xiš dexkærnæ Sovætæn hädælo lelæbu bolx, lättæ bæxæn lelædečæ qhovsæmex, xæjbaštæ darbaš dæræx lelæbu bolx dhæbuvcæ bezæ. Car lättæ

boqhoncæ toaderg dolæ h̄amaš duvcæ dezæ (boq-
honcæ jijxæ doaxyš, traktoræš lelæješ). Sovxozæšæ
æ, dikæx bolčæ boaxæmæ dāšæ æ dečæ bælxi
terkæm bejtæ bezæ cargæ. „Axærxočun jaxæræ“
addelæču terkæm bejtæ (xajtæ) dezæ axærxo bāde-
læx som jalær, mārelo šijnæ thæloattæbečæ hod-
qhæmæx qetær. Mexkæ baxæræ - lelæræčux æ,
dešær cæxar dhædaqqærnæ æ, šijn dezælæštæ
juqhe æ, qyčax æ cun xylæ dezæ ghuluq duvcæ
dezæ. „Kooperacen“ addelæču duvcæ dezæ šæxæræ
jurtæcæræ mazæx dær, pædčæxælqen bazæra, šæ-
xæræ tovarij māxæš loxdærnæ, kulaka duxæle
jærnæ kooperacennæ thælattæræš æ, cun bolæ
loarh̄æm æ dhæ æ qetæbejtyš.

„Mottigæn addelæčux“ buxerčæ mottige ba-
xæræ — lelærčux xynnæ h̄amaš gulde dezæ, kula-
kæšæ lelæderæš gučæ daxæ, jurtæ hādælæ mot-
tigiškæ lelæræš duvcæ dezæ. Yz addel xozæ xetyš
jæ læduvghæræštæ co car baxæræ gazet dhæ-
xottyš xylæræx. Cqhæza cu addelæčuræ xæbæræš
qyčæ addelašču æ quxyš bolx bu gazet uvttæde-
ræšæ. Dikæx dæ yš mæssædæ æ vhašæx æ töxa
vhašthexxæ dhædicæčæ.

P o č t æ n j ä š k æ.

Duqqæčæ mottigiškæ h̄ænz æ lelædeš spravkæn
bolx i „počtæn jäške j“ jæ. Cxæccæ dešaš xoz
æ dænnæ, yš xæqetæde txonæ ännæ dexær de
æ torlurgdæ axærxošæ dægæxæræ vypusk aræ
joaqqæræškæræ. Cigæ dešaš dhæjazdu qhästtačæ
tetradæsthæ dešæræ chalgiču; redakceno Nē vhašæx
jollyš, tetrad dhæ æ dijše, vypuskæca dhæqejkæ-
derg dolæ žopæš belgæl du. Dešaš (xattæræš)
čhoaghæ vhaši ergæ dolyš xylæ jiš jæ (nalogex,

äskæræčurčæ ghuluqex, jælæt thædalæræx, dikæx dolčæ kitabex, qyndæræx). Cuduxæ izbačæ æ gazet ottæderi æ čhoaghæ ujlæ je jezyš xul cu dešaj šoaš žop dælæle xælxæx. Počtæn jäschæn æ yštæ duqæ dešaš čulacæ jiš jæ. Ĥättæ æ yz qoačyš ju, nonæx dolčæ xælex, nomerax šijx dolčæ zapiskajex.

Læduvghæčo še mollæx cæ hæmæ qetæ cæ dičæ, je dikæx xar šijnæ dijzæčæ še dhæqetæværdex. Šæxæræ klubæškæ, Chen äskæræš dolčæ jäschæ xul læduvghæræšæ zapiskaš čudexkyš. Jurtæškæ cæ ešyš xylæ meg yz, hæne älcæ, xæuxæčæ axorxoškæ kæxæt i qhoalæm i æ xylyc, je kæxæt cæ xovš æ xul yš. Mæssænæl æ attæx dæ car xattæræš dučæxæl xæ æ deš, car xæjaxxæčæræ redakceno dhæjazdojjæ. Thaqqæ vypusk jiste joallyš žopæš tel guldænnæčæ xattæræštæ.

Nomer jiste joalit „Dhæqejkæderæšcæ“. Izbačæ šijnæ ättu bännæčæ dhæqejkædu mottigiškæræ ghuluqæš. Vypusk jiste joal thæjoaghæčæ № dær dhæ æ äle, ciggæ dex bezæm bæræš gazet ottædečæ juqhe duvlæ äle. Cul thexæx qhæmäl dolædu. Qhæmäl, čhoaghæ dhædešær jiste dälčæ xulčæ kepæræ xul. Qhæmälæ temæ „Počtæn jaška“ materialæthæræ xul.

Cqhæza xul cæxæ jolæ addelaš, eggiræ körteræ jæræš, gazet ottædeš bæræšæ xælxæxæ æ kæxæthæ dhæjazješ. Cu materialæx pæjdæ ecæ jiš jæ. Yštæ jolæ stat'jaš šoajn vypuskæl thexæx xæltox penæthæ.

Yštæ yš stat'jaš mo xæltoxæ jiš jæ gazet ottædäri mæssæjæ æ addelajex doa zapiskaš æ. Šijnæ dešæ torluš joa mottig mæ öttæne æ axærxočun chaqæ juxæ dešæ jiš jæ yš.

Dijnæ gazet.

Fun d'dijnæ gazet jaxær.

Dijnæ gazet jaxær gazetæcæ bečæ čhoaghæčœ begencærčæ bælæ dhaxæræ ghæ bæ. Dægæxæræ gazet duxxæl dešæcæ, qhæmälæcæ lelyš dæ, dijnæčæ gazeta carel sov x qyn æ hæmæš du yz xoz-dælitæ æ sæcca bæqh xetitæ æ. Yz loadæma dhæoalyš dac, cæccæ ghuluqæšcæ dhæxóqyš dæ. Duværæ doacyš, kot dæræš teatre xóqæma lelæ-deš dolæ kucæš dolyš dæ yz. Cul sov næx cunnæ juqhe doaghæræš dekoraceš (cæccæ hæmænnæ xóqæma xæuvtædu surætæš) bhoallæghaš, cu tæjparæ bærzqhæš dæ. Cu tæjparæ cæccæ æ hæmæ dac dægæ xærčæ gazetæ juqhe. Yz ottædeš scenæ jezæ; dijnæ gazet šijgæ læduvghæ cæ dezyš bhæræ xéžæ vezyš dæ; dægæxæræ gazet duxxæl gulbænnæčæ axærxoštæ juqhe čæqdaqqæ jiš jolyš dæ. Juxxeræ æ, diynæ gazet čæqdoaqyš duqqæ æ nax xylæ bezæ yz ottædærnæ juqhe. Cuduxæ yz ottæde xælæx dæ. Mæsšæzæ æ xælxeæ æ kijvælær eš cunnæ. Spektakl ottæješ yz ghuluq, khezigæ — duqæ dejza æ, dovzyš sæg xælæ vezæ cun xælæle lelæješ.

Dijnæ gazet xóqæma uvttædečæ kucex æ jiste doalyš dac. Ileš æ, muzyk æ xul cu juqhe. Šoaškæ du mel lur du yz ottæderæšæ bhæræxežyš bæri ujlæ cunnæ nonæx thæjæxitæ. Bæqhdæ, yz bæxæn dolyš, kepæ gazetæthæ mel jolæ material čujæxitæ jiš-mæ jac cu gazetæču. Cunnæ nonæx nijsluš yš dolæ hæmaš xæ æ xeržyš yš uvttædu car. Xóqæmæcæ dhædovzitæ jiš joacyš dæræš duxxæl qhæmälæcæ dhæduvc. Qhæmälæšcæ dhæduvcæ

dezæ hæmaš duqæ juqhe yxitæ jiš jac, hænae älcæ, thaqqæ qhästa xurgdæc yz dægæxærçæ gazetæx.

Dægæxæræ gazet čæqdaqqæ attæ dæ. Dijnæ gazet qhästax æ joqqæčæ sobrane bhærg qetærg bolyš æ dæ.

Kijčdær loadæma hæmæ cæ ešyš dægæxærçæ gazetæ dær mo dæ cun. Cxæ bæqhdæ khezigæx uvttæde dezyš dæ yz, hænae älcæ, yz kijčdeš xæn duqæx dhæjodæ. Cqhæza dægæxæræ gazet æ dijnæ gazet æ ærgh-ærghænnæ uvttædu.

Dijnæčæ gazetæx doaxkæræš.

Dijnæčæ gazetæ xozæl cun addelaščæ jac (yšttae dær dægæxæræ gazet dæ), yz ottædærnä dolčæ gučærçæ kucæščæ jæ. Addelaš khezigæx jæ cun dægæxærçunčul, hätæ æ duqqæ hæmæ bhærgæ dojtyš dæ. Yz ottædærnä qoy-biy niqh bæ. Cxæ niqh — ču-uvtæjä kægi nomeræš jæ. Cigæ duvc jurtae juqhé von æ dikæ æ lattyš dolæ hæmaš, dhæxozyš stixotvoreneš kupletyš qyn hæmaš ješ tæjp-tæjparçæ temajéx, yš mo qyndæræš du. Čæqdoaxyš volčæ harnegæ cxæccæ, je ši — qoy cu tæjparæ addel xul. Mæssædæ æ qhäst-qhästa doa daqhæ gazetæšæ duvcæræš, cæ xottædænnæ carcæræ xæ doalyš xylæ dezæ. Dhæottæčæ kupletistæ doaqq ili anglesæ menševikex, sovdegærex, kooperativæx qyndærex. Material šoajn vhašæx toxæ æ jiš jæ, je kerdæčæ gazetæsthæræ æ, agit-sbornikišthæræ æ stixotvoreneš xæijca carex æ je jiš jæ. Dikæ xæecæ megirg dolyš dæ Dem'jan Bedny jaxčo jazdä hæmaš æ.

Toyæl duqæ aræ duvlit gazet qhäst-qhästačæ daqhælgæx cæ æ duvlityš, bharčæčæ, vhašæx duvzæ-

dænnæčæ kucæthæræ. Körteræ dær æ juxe dysaræš-
cæ cǵæn kucæthæræ dolyš sænnæ dæxóqæ ghertyš
xul. Xóqæm cǵæn addelagæræ voq addelaškæ ux.

Yš addelaš vhašthexæ xylærcæ šoajlæ vhašæx
juvzæjænnæ jæ, šoajlæ vhaši juqhe juqh cæ jolyš æ
jæ. Mæsæla, traktoræx dolæ doš yštæ dhæxóqæ jiš
jolyš dæ: jurtæ traktor ecæ bezæm bæ, xov carnæ
yš Amerikæ mexkiræ xæquxítælgæ, Amerikæcæræ
væj ghuluq myštæ d' („Dunen mexkij qhæmi ghu-
luq“); yš julurg jolgæ xov carnæ örsi zavodæškæ
mælæxčæ zavodæškæ julurgjæ æ, yš je carnæ fun
eš æ („Promyšlennost“); traktor ecælu Pædčæxælqen
banko juxalurg lučæ axčax („Bazær“); eggiræ thexæ
æ, axærxošæ mogæbu traktoro bu bolx („Jurtæ
boaxæm“). Je duxæl joacyš xul yz juvcæ traktor,
je bæsar æ xæqe tær æ jejjæ, kaxætæx xæ æ jā
jistæræ (scenænnæ) thexiškæ lattyš xul.

Dijnæčæ gæzetæčuræ dijnæ diagrammaš.

Gazet kijcde qoačæm bolyš xæn xylčæ dijnæčæ
gazetæču ottæje megirgjä dijnæ diagrammaš oalyš
jæræš. Yš ju degħa xæržä æ bolyš, duvxæræx
ergæ bāxa bolčæ naxæx. Mæsæla, nægæx sænnæ,
duxxæ-duxærčæ šeræškæ xynnæ jælætæš vhaši
dystæ dezyš xylčæ cu naxa thæduvx galeš, yš
galeš mollæxčæ æ hæmæncæ xælduz duzæ ešæčæ
boaræmægæ qæččælcæ, carnæ thæ dæxkæ doagh-
dcaghyš dolæ teræxæš doxk. Šoaš xæaræ dalæ
dezæčæ xanæ xæaræ doal galeš (galeš thædoaxkæ
nax) scenathæ; dhæott yš vhaši ulu, bhæræxežæræš-
tæ cunæx bhærgæ gu væj jurtæ boaxæm mel toalu.

Cqhæza duxxæl zhænærex æ be jiš jæ xóqæm.
Mæssæla, doazonæl dexæ du qhizæ nizæš duvcyš

xul. Ši sæg kijčvu: bolxlo j kapitalist i; kapita'isto
hæssig jaxyš mo duvc, bolxločo šijnæčux læzær æ
dolyš duvc. Bolxločo šoaškæræ xæl Örsi mexkirčæ
šoaj lohæmæx kortæ muqhæ bolčæ bolxloj i axærxoj
i mottigicæ dust; kapitalisto, šoajn mexkiškæ bolx-
loštæ thæloattæbu niz buvc.

Хоқәмәш бһәрәхәжәрәштә жуқһе.

Juxxeræ æ cxaqæ niqh æ bæ dijnæ gazet
ottædærnæ, — yz bhæræxëžæræštæ juqhe loaccigæ
xoqæmæš uvtæbær dæ. Bhæræxëžæræšcæ xottæ-
dænnæ ghuluq lelædær dæ uqæzæ körteræ dæ,
cu dešo dijnæčæ gazetæ hæmæ čhoaghæ ej æ du.
Uq tæjparæ xylæ jiš jolyš bæ yz bolx: txovrexæ
æ ottæbä bolæ xoam mæ — bingæ æ zalæ (bhæræ-
xëžæræš čubolæ cha) mæssæjæ æ oaghoræxæræ
choghærč doal: „Xæču joaghæ, xæčujoaghæ væj
Cxoaghonču“ äle. Bhæræxëžæræš cec æ bännæ,
car ghæræš juvlæ jälčæ: „Fun jaxælgæ dæ yz,
xæalæ txogæ“ jaxyš, — gazet ottædeš bæræšxæ
cxænne xæl æ ghætte SSSR-no Kitajcæ bä bært,
Malxboalexæn Kitajæn mašinæ (äškæ) niqh Cxoag-
hon kæræbar qyndæræš.

Stat'ja jiste joalčæ xanæ, hättælcæ šoaš gučæ
cæ æ volityš vägha gazet ottædeš voa ši sæg
vhaši qhovsæ ott juxxæcæ šorttige j, cul thexæx
čhoaghghe j. Yš xoqæm be boaxkær „sanitaræn
oagholg“ xul. Cxænne xæl'ec ghälen juxk, šollæghčo
oal qejkor dargdæ xonæ.

Qhovsæm čhoaghæx ejlu; eggiræ thexæ æ,
zalæču mel volčo, mæssænenæ æ, dhæxoz yz;
thaqqæ cigiræ felšær je lor uræ æ ghætte xoadæbu
carnæ juqheræ qhovsæm cæmægæræx, yz xæda-
læræx, cunæx thexæ thæxulærex jolæ stat'jaxæ

ješyš. Yšttae duqqæ æ vhašæx xotta æ, čæqjaxæ æ jiš jæ addelaš za æ juqhe. Cxæ bæqhdæ cu bælxæ duqqæ hæmæ xovš xylæ dezæ. Hätæ æ yz gazet ottædær juqhæ boaghæčæ naxa xovčæ hæmængæ æ, jolčæ torongæ æ xæžža de megirgdæ.

Dijnæ gazet vhašæx dollærnæ joa juqhæræ boqhonæš.

Dijnæ gazet ottædær dijnæx dolyš čæqdoal dægæxærčæ gazetæl, hätæ æ khoargdælær khezigæx xul cun. Duqqæzæ, æ dijnæ gazet ottædær du mitingicæ, jubilejnæn qetæčencæ xottyš; duqqæzæ, samodejætælæn večer (ši-šijga karæ loacælung dolæ hamaš gučæ daxærnæ joa sejræ) jaxæčun programmaču æ doxit yz; duqqæzæ, spektaklel xælxæx aræ æ doaqq yz. Vypusk duqæ jhaxluš xule, khezzigičæ xana socæju, naxægæ aræbännæ ghæle ozitæ æ, cunæx šoaštæ xijttær cargæ vhaši duvcitæ æ. Čhoaghæ dikæ dæ cuthæ duvcæ dešaš čuloacyš dolæ kitabæš xæl ottædær. Šoajn bezæm bæri jiš xurgjæ doš kitabæčuræ khoargæx qetæde. Xæl'ottædäčæ kitabæštæ juxe vaghyš xul qhästta sæg mælæxčæ kitabo senæx fun duvc, mælæx attæx dæ, mælæx sæqherdæmex dæ, yš mo qyndæræš axærxoškæ dhæjaxyš. Dhædexæčæ kitabæškæ xæžža xa jiš jæ dijnæcæ gazetæ mel niz öttab. Duqqæzæ deš xul xæl'ottædäčæ kitabæštæ buxe bibliotekæ lelæjer xurg volyš hæmæ æ. Kitab dhædijxæčæ ciggæ yz dhæluš de dezyš dolæ joazonæš æ dejjæ dhælu co kitab axærxočunnæ chædæxæ.

Dijnæčæ gazeto čhoaghæ doqqæ novqhostæl du dešæræ chalg dhædovzitærnæ. Xozzæ hæmæ xovš

bolčæ izbači dešæræ chalg hočutoxæ sænnæ sellæ duqæ læduvghæræš gullu dijnæ gazet ottædečæ xanæ. Izbača xa dezyš dæ dikkæ dikæ kijč æ dä maræ yz ottæde megirg doacælgæ: dikæ kijčdænzæ dolčæ gazeto čhoaghæ boxæm boaqq axærxoštæ, izbačæx æ cun belxæx æ tešæm bov car. Cuduxæ cun mæssæjæ æ boqhonæškæ æ, ghuluqæškæ æ xežyš kijčde dezæ dijnæ gazet, ešæræš jæ ghuluqas dæ: ottædeš bæræš qoačæm xyllæI xylæ bezæ; yz ghuluq dovzye xælxle lelæješ volæ sæg xylæ vezæ (teatræn govzæl jolvš); ešæš jæ dekoraceš, bærzqhæš (šoaš dä); qhästa scenæ jo yš cha (zalæ), xælxæ æ kijčdä tekstaš, ja repeticeš, duqqæ æ qyndæræš xylæ dezæ. Xælxæle lelæjeræš politikæn ghuluq kæræläca, gonæxæræ nax car qetæmæx æ möttigæx æ bovzyš, šoaš lelædečæ ghuluqæcæ šoajn æ bezæm bolyš, naxa xozdalitæ xovš xylær qyn æ čhoaghæx ešyš dæ. Bhæræxežæræštæ gazet xozdælitæ yz ottædeš xælxæle lelæješ bæræštæ caxovš xylčæ loadæmæ pæjdæ bargbac cunæx. Yz gazet pæjdænnæ dolyš dæ mottigiškæičæ golgištæ šo-šoaškæ kæræloacælg dær dhædovzitærnæ æ. Co vhaškæ oz yš mæssæbæ bært tejnæ cæxæ dezæl sænnæ.

Penæthæræ gazet.*)

Penæthærčæ gazeta thælattyš dæræš.

Gazetæx pæjdæ ecærnæ jolæ qo-jiy formæ tæxkaj væj. Cunæx derrigæ dalyc. Yš formaš

*) Penæthærčæ gazetæ redkollegi vhašæx jollærnæ VKP(b) CK Orgbjuroz ottædär xæecæ dezæ, yz jær kitab qoačælučæ juxxe jazdä dæ.

duqæx jæ. Gazet berrigičæ naxa dhægærgæ dæxæ dezyš doa ghuluq dešæræ chalga thæöttæčæ, duqæ ujlæ je jezyš bolx xylyc cun; carxæ jezzæ formæ xæecæ jiš jæ mollæx æ beŋ joacyš. Nonæx jolæ formaš revoljucen xanæ aræ jännæ jæ, thæjo-aghæčæ xannæ yš qyn thæ æ aræ jarg jolgæ šek doacyš æ dæ. Gazet politikæn ghuluqæšcæ juqhæræ mazæ bolyš dæ, mottigiškirčæ kægičæ ghuluq ešcæ dhæxottæluš, ši-šijn däqhe temaš jolyš, xanæškæx deqhæluš qyn dolyš dæ. Gazetæ material mæssæjæ æ xanæ tæjp-tæjparčæ kucæsthæ jezzæješ toaješ jæ. Kepæ joazu mæssædæ æ tæjparæ jazdeš bolx lelæbu.

Eggiræ thexæ æ dešæræ chalga dægædox kijčæ tekst jytæ jiš xur jacær xoax äle. Uqæzæ šoajn mottige, axærxoŋ šoajn gazet xylitæ jiš xur jacær xo x äle xet cunnæ, yz duqqæčæ æ hæmaštæ pæjdænnæ xurg dolgæ šijnæ gučædännæ xylæræx.

Hænz thexærčæ šeræškæ šijx boallæ pæjdæ gučæ æ bāqqa, yštæ cu tæjparæ æ jolyš formæ jæ penæthæræ gazet. Šæxæræške duqqæčæ æ c'xoaghælonæšæ aræ duvlityš dæ yz. Jurtæ æ jiš jæ yz aræduvlitæ. Penæthærčæ gazetæx chennæ-xæšta ghuluq xynnæ dännæd, cuduxæ qhästta čhoaghæ ujlæ thæjoxityš bolx lelæbe bezæ yz ottædeš. Zhæmigæ, boqhoncæ doa gazet mo larhæ dezæ yz. Yz hæc axærxoštæ juqheræ jurtæ boaxæmæ ghuluqæš qhestædä, duqqæ hæmæ čuloacyši axærxoŋ mottig dhæjijca æ hæc, ædæmxælqen politikæn i dešaš æ duvc. Šijn jaxæræ — lelæræ k'zgæ sænnæ eš gazet jurta. Duqæx korrespon-dentæš mel xul, alæ jiš jæ jurtæ jaxæræ-lelæræ duxxæ-duxærčæ hæmaj ujlaš je, axærxoŋ duqæx čuözab. Penæthæræ gazet bæxæn dolyš qyn thæ

æ berrigičæ duqæčæ naxæcæ mæzæ æ buvzælu, carnæ dezæluræš, xetæluræš æ dovzælu. Cul sov x penæthæræ gazet tešæme hæmæ jæ berrigičæ duqæčæ naxa kommunistælæn ghuluq čudossæ-dærnæ.

Redakcen kollegi.

Gazet aræ daqqæ volæle redakcen kollegi v hæšthe xæ jaqqæ jezæ dægæ xærče j dijnæče j gazetæ mo. Redakceno mæssænæ xæ ghollæ xovig dolyš dhæxe dexæ vypusk aræ joalgæ, cunčux bolx be nax thæozæ æ bezæ.

Tor mælu duqæx čuoza bezæ axær xoj. Uqæzæ boqqæ loar hæm bolyš dæ Komsomolægæræ, kægičæ naxægæræ, chen æskær xoj xynnær æskæræ, jurtæ xælxæ lattæčæ axær xoškæræ ešæ novqhostæl dexær; parten jačejkacæræ mazæ lelæbu sæccæn-zæ cu bælxæču, je redakcenæ juqhe bolčæ jačejka qhäškæ ghollæ jæ juqhærčol doaccyš izbačægæ ghollæ.

Cu gazeto čuloacær.

Penæthærčæ gazetæ körteræ material cu mot-tigerčæ vaxærcærčæ-lelærcærčæ hæmajex deš dolæ joazonæš i, stixæš i, stat'jalgiš i jæ. Der-rigæ gazet oxær xoj šoajn mæ-dij. Cuduxæ cuthæ deš dac gazetæ zhænæræš juxæjuvcælgæ, kepæ gazetægæ dillæ æ xurgdac yz. Hätæ æ, cun c xæ-dolčæ dešašthæ dögħa hæmaš jazdeš xul penæ-thærčæ gazetæthæ; yš uq tæjparæ hæmaš dæ: anglesæ ministerstvo (Makdonaldæ ministerstvo)

dhæjalærthæ dögha cǵæ loadæm boaccyš stat'j lg jazju joazænxo volčæ axærxočo Malxbuzeǵærčæ buižuazæn hädælæx æ, væjncigæ, væjn iræza yzzæmorg xylæ jiš joacælgæx æ. Ĥätæ æ körteræ dær, mottigeræ temaš jæ, mottigeræ huvtæræš deš jolæ stiškeš (næzmælgiš), möttigiškæræ tijša bælæš, qyndæræš. Sovxozæ jælæt dikæ Ĥænæ xynnæd, baxæčæ näxæ dær juqheræ maræ Ĥænæ xynnædac; Dhædæxačæ phäiæska dijnæx Tersbotæ šijn sesæga jijtačæ bessæ jettæ megirg jij; dikæ ghuluq dæ jurterčæ äškæ pxæro dær qhenčæ sæga max boacyš čarxæthæ äšk töxa. Yštæ cu tæjparæ Ĥæmaš dæ jurterčæ penæthærčæ gazetæsthæ jazdičæ bæqhæxæ xurg dolyš dæræš. Yš duqqæ æ duqæx jazde jiš jolyš dæ. Bælxo še æ, yz lelæbečæ möttigo xæxuvqærgdæ jazde megirg dolæ Ĥæmaš.

Korrespondentæštæ novqhostæl.

Mæssæjæ æ xanæ gazetæščux bolx beš nax xylitæ izbačæ thæbexæ bezæ gazetæthæ Ĥæmaš jazde xovrgdæ ännæ xetæ nax. Gul æ bā boqhoncæ dhæduvcæ dezæ carnæ mæssædæ æ Ĥæmæ: be bezyš bolæ lolx æ jurta dægæ doaxkæ Ĥæmaš æ, zametkaš mel Ĥhaxa-loacæ xylæ jezæ æ, kerdæ avtoæš (joazænxo) thæozæ bezælgæ æ, qyndæræš. Cu tæjparæ qhæmäl vĥästhexæ daqqæro thexæ thæjoaghæčæ xana duqqæčæ æ Ĥæmaštæ atto jergjæ. Ciggæ belgæl je jezæ material thæja jezæ, qhoastæde dezæ xæn myčaræ dæxærgdæ kaxæt, bæsaræš. fun axčax dæxærgde, qyndæræš æ. Yštæ æ veštæ æ izbač boqhoncæ dhævuvzævælæ vezæ še volčæ jurterčæ naxæcæ. Še cǵän volyš cǵæqqæ æ Ĥæmæ dulurgdac cungæ.

Material bæqhdolčox xylær.

Korrespondentæštæ redakceno thædullæræšxæ cǵæy sæcca bæqhdær maræ car jazderg doacyš hǵæmæ delgæ dæ. Bæqh xylær gučæ dalænzæ dolæ hǵæmaš vhallæ æ jazde jiš jac gazetæsthæ. Jazdäčul thexæx yš dolčul thexdäxa xule, je vhallæ bæqh doacyš xule sæccæ tešæm bov gazetæx. Axærxoj tešæ æ cæ tešyš, cǵæ sæqherdæma dolčæ hǵæmænnæ sænnæ bhæræxežæ bargbæ gazeta. Bæqhdær gučæ doaqyš, nax mejbeš hǵæmæ xylæ jezæ yz; še loarhityš xylæ dezæ yz. Cuduxæ mæs-sævæ æ korrespondento šoajn zametkaštæ khæl jizzä šijn chy j tæjpæn chy j jazje jezæ. Avtori kilg gazetæsthæ jazdä xynnæ dacæræ jaxyš vhallæ hǵæmæ dac. Gazetæthæ šoajn chy aræjalitær i cæ jalityr i car šoajn lohæmæx dæ. Cǵæ bæqhdæ redakcænæ xovš xylæ dezæ hǵar statejkæ jäjär mælæ v'æ mičæræ jenæ jæ æ. Yz, mæssædæ æ gazetæ, sæcca jolyš joa boqho jæ mollæx hǵæmæ otte æ ännæ tǵovrexæ æ socæjä.

Nægæx sænnæ, berrigæ dešæ kortæ bæqh æ bolyš, cǵæjolæ mottigiš khezzigæ šek æ xetyš xule, redakceno körtæx daqqæ dezæ yz doš še belgæl doaqqæ-čunčæ, hǵænæ älcæ šijnæ theræ bexk dhæbaqqæ bezæ co, stat'jaj cu däqhæx xurg bolæ bexk.

Cul sovnæx xa dezyš dæ korrespondentæšæ xæquxyš jolæ stat'jaš šijn ghuluqæštæ thæöza jolyš xylæ jiš joacælgæ. Cǵæccæne šijnæ thæuv-zæ ghuluqæš xæijdær redakcænæ thædoacyš dæ. Bæqhdær dytæ dezæ, xælæxetæræš i huotæræš i juxæ toade dezæ. Yz cæ dičæ gazetæthæ moastæghæl čæqdoaxyš sænnæ xetærgdæ yz de-

šæræštæ. Penæthærçæ gazeto thælacæ dezæ šijnæ cæccænænæ ešær æ doacyš berrigiçæ naxa ešær çæqdaxær.

Material toajær.

Redakcen bolx belæbeš bolçæ izbaça gargæ lattyš bolçæ naxæ thæec šoaštæ körteræ ghuluqæš — korrespondentæš boqhoncæ jazde homæbelgæ, ghalæt doacyš šoajn doš hojazde homæbelgæ. Nonæx dolçæ xælex, kerdæ volævænnæçæ avtoro šijn doš jazde cæxovš, dizza doacyš, joazon qhæmälæçux ghalætæš dolyš jazdu. Redaktor xež cumočæ ghalætlonæškæ „toa æ du“ yš. Zametkathæ jazdär fun d'xaræl sov, šärde æ xozde æ deza co yz. Attæ dešæluš xylæ jezæ zametkæ. Yzyštta xylitæ redaktro sov dolæ kælamæš (frazáš) dhædoax juqheræ, xælæ dolæ dešáš xuvc, dhaxæ kælamæš deqh, zagolovok (kortæ) melæ xule toaju, jiste doalçæ juxxe niz bolyš dolæ kælam thætox dhædešæræštæ dešæ koitæ qhästa belgælxylitæ, qyndæræš du. Loaccæ dijçæçæ, tekst šär æ ju co, šijn niz mæ — qoaççæ khezigæx därža æ, çhoaghæx niz bolyš æ yz xylitæ æ ghert. Avtoræš khezgæ — khezigæ homæbeš joazon boqhonæškæ homæbe bezyš xul. Redaktoræ jiš jæ cu dešæ xælxeæ æ carcæ qetæçe je myštæ jazde dezæ dhæalæ, jiš jæ šijgæ qäçaçæ stat'janæ gazetæ „poçtæn jäškaçu“ žop dælæ qyndæræš de.

Konkursæš.

Sæqherdæme æ, pæjdæ bolyš æ çæqjol penæthærçæ gazeto vhašæx jöxka konkursæš (kon-

kurs jaxær naxæ jaá qhovsær dæ mollæx æ mot-
tig, sovghæt qyndær ši-šijnæ daqqæ) Redakceno
mottigerčæ bolxloščæ dægæ æ jäle, mollæx æ cxæ
temæ dhæqejkæju, axærxoj „sočinitelæštæ“ jezæ-
jælæ jiš jolyš joa temæ, — mæsæla, jurta fun
xynnæ dælaræ ännæ xetædælæ megirg dær uq
hæntheá, jurtæčux eggiræ theáæ jisa učreždeni
begbeš — futtyr ješ jazjær, revoljucen stixotvo-
reni jazjær, qyndæræš. Xæžæ vezæ ghalætæ kon-
kursæš oalyš jolčæ konkursæškæ, še dolčæræ
hæmæ dhæ æ cæ xoqyš xarcæxæ ghertyš jæræškæ.
Joazoncæræ joacyš surætæš dexkærg dolyš æ otto
jiš jæ konkursæš. Xælxæ dhæjæxačæ joazon kon-
kurse dikæx dæ ännæ belgæl däqqačæ joazon-
næ surætæš dæxkæ alæ jiš jæ, dešæræ chalgæ
ghulægi kucæš xæxuvqyš surætæš dæxkitæ, xe-
xærxoču næx, jačejka sekretaræx, izbačæx šijx
beg beš surætæš dæxkitæ, qyndæræš dæxkitæ
jiš jæ.

Šoaškæ xæjænnæčæ materialæ vonlgæ — di-
kæ'gæ xæžyr redakci še jæ; dikæ dæ axærxoškæ
mæhæ æ qal æ bolčæ naxæx æ, kægičæ naxæx
xærža qo-viy sæg cu deša juqhe voalævyr. Cxæq-
qæ æ axcæncærčæ sovghætæšxæ hæmæ telæ de-
zyš dac yš hæmaš dæræštæ. Eggiræ dikæx dær
dikæx joa material penæthærčæ gazetæ thæjoa-
ghæčæ vypuškaethæ aræjal tyr dæ. Jerrigæ mate-
rialæš „Væj dæræš“ jaxyš chy æ jolyš, qhästta
jolčæ albomæču jæxkæ megirgjæ. Konkursæš jiste
jännæčul theáæx, carex xynnæræš jaz æ dä qhä-
sttačæ plakatæthæ penæthæ xæl toxæ dezæ.
Dikæx volčæ avtoræ kezzigæ kotæx dolgin belglo
xylitæ naxæ šiššæ kitab quxæčæ peredvižkeræ
qo kitab chæ dæxæ boqho xylitæ megirgjæ. Dikæx

bä bolx belgæl baqqæ de dezæ h̄amaš mottigiškæ
šoaška dikæx qhoaštælugdæ.

Juqhæræ politikan dešaš:

Penæthærčæ gæzeto politikæn temaj bolx æ
lelæbu. Mollæx jazdojjæ, mollæx temæ xæece æ
redaktor volčæ izbačæ mæssæjæ æ xanæ dægæ
da dezæ Leninæ ännær: „Politikæn doš čoadaxær
khezigæx xylitæ. (Intelligentæn) xæbær thexda-
xær khezigæx xylitæ. Baxæra-lelæra gærgæx gho.
Nonæx terkæm be berrigičæ duqæčæ bolxloše j
axærxoše j šoaš mæssædæ æ den bečæ bælxæčux,
čæ kerdæ ghuluq xæl'ottædelgæn. Nonæx tæx-
kæ mel kommunistæl doallyš dæ yz kerdæ ghu-
lug“. Eggiræ xælxæ yz væsket qcačyš dær thædæ
redakcennæ politikæn xynnæ h̄amaš še jazdečæ
xana.

Belæmæ loarh̄æm.

Yšttæ terkæm be bezæ penæthærčæ gazetæx
dallæ dezæčæ čæn ghuluqæ. Yz fun d'älčæ, yz
dæ penæthærčæ gazetæx belæm boallyš xylær
čoaghæ loarh̄æme dolgæ. Satiræ, yz jæ jurtærčæ
baxæra — lelæra juqhe lærthæ doacyš lelæ h̄amaš
huvttæræšca gučædaxærcæ; jumor, yz jæ sægi
sæ æ dog æ ejdeš, belæmægæ derzædeš, — ædæ-
mæxælqen æ politikæn æ dešaš khezigæ dovzyš
volčæ axærxočun dog ejdu co. Čoaghæčæ bælxæ-
čux cunnæ cæ xovvæ h̄æmæ izbačæ dhæ mæ-
oali cungæ, uqæzæ penæthærčæ gazetæthæ dhæ-
dešær attæx xylitæ dezæ cunnæ: yz belæmæcæ
dulu. Göttæræ belæbelgæ æ čæqdallælçæ xylitæ

jiš mæ-čæ j'. Gazetæčux loarhæm bolyš jolæ mottig dhæloacæræš stat'jaš jæ, politikæn adde-læčux muxxæle æ. Izbača mæssæzæ æ, mæssæ-næxæ æ xolyš xylæ dezæ šijn de dezær: yz gazet dešæræš cææn hæmænnæ ejbær dæle æ, mottige dečæ tijšačæ bæ xæštæ duxæl baxyr dæle æ, car ujlæ cææn hæmænnæ vhašthexæ jaqqyr dæle æ. Yz ghuluq toyæl sixæ homædejtærgdæ bečæ bælxo.

Addelaj lostæm.

Pdnæthærčæ gazetæščuræ addelaš dægæxærčæ gazetæsthæ xulæræš moræš ylæ jiš jæ cigæ bolæ lostæm æ bolyš. Cuduxæ, yštæ — veštæ xylæ jezæ yš jaxyš uqæzæ duqæ duvcæ ešyš æ dac. Belgæl de dezyš dæ belæme jolæ material dolælučæ juče gær æ ghollæ jazje cæ jezælgæ: yz pæjdæ-næx jæ juxxe jazjičæ, ujlæ ješ yš khädbænnæčæ xurg jo yš. „Raješnik æ ešyš jæ penæthærčæ ga-zeta dægæxærčæ gazeta mo“.

„Malenk j feljeton“ jaxčunču jazju lattyš dolčæ vončæ æ, dikičæ æ hæmajex jolæ stixaš, cæccæ hæmaš gučæ doaxæ qhæmälæš. „Počtæn jäškaču“ redakceno lelædu avtoræškæ, xattæræš deræškæ dhæ-juxæ quxityš dolæ kaxætæš. Loacæ žopæš telæ megirg dac carnæ: „a“, „hænæ“, „megin-zæræ“, „okrispolkomægæ alæ“ jaxæræš mo. Dizza boqhoncæ dolyš, qhästa dolyš, nax cu ghuluqæx qetæbeš žopæš telæ dezæ.

Cazet vhašthexæ daqqæræ bolx.

Hænz duvcærgdæ væj penæthæræ gazet myštæ xædergdæ jaxæ doš. Nonæx dolčæ xælex, gazet

jazdeš xul khejnčæ kăxætæ somæl dolčæ listæthæ. Lægæl xul gazet cǎæn 1 ărsăegæræ 1¹/₃ ărsăegæ qoačyš; qyn læqæx xylčæ cuthæræ joazu bhærgæ do xælæ xul. Gazetæ šoræl tæjp — tæjparæ xul. Nonæx dolčæ xæleć, šozzæ duqæx xul cun šoræl dhoaxælæl. Yz yštæ xylær attæ dæ cǎætærræ qănne — viyne dešyš xylčæ: cǎænne jućeræ deš, šollæghčō juqheræ deš, qolæghčō juxeræ deš.

Gazet qhăga xylæ dezæ. Šijn theræčæ kuzæx šijnæ nax thăozyš xylæ dezæ yz. Material bhærčæčæ addelaščæ guldă xylæ dezæ cunthæræ, cǎæ material listæd uxǎæ-dućærčæ oaghonăškæ dhæjuxæ dăxa doacyš, qyn dæræš gănnæræ bhærg qetærg bolyš xylæ dezæ, kerdæčæ bæsæræščæ qhegæ æ qhegyš. Kortoš, xælæ dăxa dešaš, chy še, cǎæ qhăstta dolyš, hăemæ čuloacyš, loacæ dolyš xylæ dezæ.

Penæthærčæ gazetæ stat'jaš dućǎæl juqhærčæ listæthæ dhæthæ æ cæ jazješ, doaqqæ æ doacyš, dhoaxæl doallæčæ kăxætæsthæ jazju. Yz hăenæ d' ălčæ, derrigæ gazet cǎænnăxæræ æ doa cæ deš dhæjazde xælæ dæ: material jazju (zametkæ mis-sæl) dhoæxæl dolčæ kăxætæthæ, thaqqæ yš juqhærčæ listæthæ dhæthædoxk. Uštæčæ năqhæcæ jiš jæ yz jistæ æ, dhæ-juxæ xōžæje æ, cǎæjær xæjaqqæ æ — yštæ æ veštæ æ gazetæ theræ kuc xozde.

Kăxætæ mæssæjæ æ poloska (mugh) kičjænnæ jălčæ izbačæ juqhærčæ listæthæ dhæthæ joxit yš. Cigæ ujlæ ješ xylæ vezæ yz mælæx material mićæx jillæčæ bæqhæxæ jæ. Surætæš co gazetæ cǎæn oaghorăxæ doaxe cunnæx gazeta zen dargdæ: surætæš, tær mæ-lu nijsæ dhæ-juxæ xōžædă xylæ

dezæ derrigičæ gazetæthæ ghollæ. Læqexæ gazetæ chy jâzje jezæ. Chæræcæ dhæxottyš duqqæ zæ æ agitacen suræt ottædeš xul (axærxo jbolxlo j, zavod i qa j, xæl boalyš lattæčæ malxo sijrdæ dāqqa gon i mars i, chenčæ äskæræ sedqhæ, oaxæm qyndæræš), uqæzæ ottæde dezæ suræt vypuska temaca nijsluš. Körta dullæ suræt æ yz mo qyn mel dolæ surætæš æ qoy-biy boss beš dičæ boqhæxæx dæ. Carnæ bæsaræš xæqyr nov-qhædac, hænæ älcæ, yz gazet khælthæ daxæ dezyc. Bæsaræš doacyš xule, voaštæ dovzyš dolæ, tæjp- tæjparæ besaš doa qhoalæmæš æ megi gdæ. Cxæn kucæthæræ jazdä æ dolyš, tæjp—tæjparčæ besaçæ qhegyš æ doacyš doa gazet esæl xet. Poloskaš dhæ-juxæ xožæjær (gazetæ ghuluqæču vörstkæ oal cunæx) šijn qhästta boqhonæš jolyš deš dæ. Mæssænel æ xælxæx poloskaš læqexæræ loxæxæ hočuož mesexkæ mugh jolyš (carxæ moghæræx stolbec oal). Nonæx dolčæ xælex, addel šiy-qoy stolbec jolyš xul, derrigæ læqæl dhæläca joacyš. Stolbec somæčæ takilgicæ dhæ æ qhoastæjejjæ, cu takælgigæræ addel dhæjolæju. Muqhæ jolčæ mottigiškæ kægi materialæš — surætæš, stixotvoreneš dexk, xælxædäxa dešaš, qyndæræš jazdu.

Addelaštæ jyqhe ghollæ häržæ takælgiš qux bharga material tuvlæ cæ jælitæ. Stat'ja vhäš ullu šin stolbecæx jolyš xylčæ, stolbecæš jeqh didqhigæx dolčæ takælgicæ, stolbecæš vhäšæx qhästa jolgæ gajtæ. Gazetæ biye æ oaghoræxæ joazu dhæthæ cæ qoačityš khejn jistoš jut. Teksta koitoš jazdu doqqæx joazu æ dolyš chen-sijnæ qhoalæmæcæ. Surætæštæ khæl du joazu mollæx dær mo kægi du.

Ch y, № x æ n		X æ l x æ d ä q q æ d o š.	
Körteræjær		Tika daz Ejdæmærae lelæ- däræš. Co tovar myšt ijdäd. (Duqqæ æ karikaturaš).	
Stixotvoreni: „Axærxočun vaxær-lelær“.	Væjn kooperatuvæ bolx	Væjn sæqætæš	Væj jælætæš i car moastægħi j.
		Kægičæ nâxæ cænlg	Traktor (suræt tedærg)
			Stixotvoreni
			Dešæræ chalgæ ghulugæš.
			Dikæ boaxæmæ da.
			Počtæn jâškæ.
		Raešnik.	

Uqoax tærræ vörstkæ ju jurtærčæ penæthærčæ gazeta.

Alæpæš i surætæš i.

Penæthærčæ gazeta čhoaghæ loarhæm bolyš dæ doqqičæ ælæpæšcæ jazdær. Kepæ alæpæšcæ

dā joazu dhædešæ attæx dæ, hātæ æ ælæpæš doqqæx jazdæro boqhoncæ toadu gazetæ hæmæ. Šoaš bečæ bælxæ govzæl kæræ läcačæ bolxloštæ xov kægiče j doqqiče j joazonæštæ juqhe joallæ juqh, cuduxæ car šin duxæræ joazu lelædu tæjptæjparčæ stat'jaštæ car loarhæmæ boqqælge j khezigilge æ xæža.

Boqqæ loarhæm bolæ stat'jaš doqqičæ ælæpæšcæ jazju, mollæx jæræš kægičæ ælæpæšcæ jazju. Šin tæjpal sov xylitæ megirgdac ælæpæš, hæne älcæ, erglo khezigæ xurgjæ carnæ juqheræ; dhædešæræštæ, šijn terkæm khezigæ xylæræx redakceno yš jazdičæ sænnæ xetærgdæ.

Joazu bæsaræšcæ de megirgdac. Poloskaštæ šäqhacæ de dezæ yz. Boarxæl ešyš jac, gazeto duvcær dejluš sænnæ hæmæ xul cunæx. Qhaštta dikæx dæ dexkæ doaghghæčæ surætæš i karikaturaš i jexkær.

Qyčæ c'xoaghælonæšcæræ mazæ.

Penæthærčæ gazeto dhæxóq berrigæ axærxo j kulturæn niz. Cunnæ juqhe xylæro gučædoaq qetæmæcæ jazde xænnæ xov æ, joazænxo j mäkærlo jæræš æ gučæbul. Kerdæ hæmaš dægæ luvcyš bolæ go æ bolx be bolælu, qetæmæškæ balæ æ bol nax, eggiræ thexæ æ jurta hæmæ vnaštæxæ æ doal. Cuduxæ gazet dæzæ larhæ dezæ. Aræ daxæ dezæ yz šijn xannæx šin khirænnæ cqhæzzæ, je bettæ cqhæzzæ. Čhoaghæ loarhæm bolyš dæ yz dešyš bæræštæ jillačæ xana yz aræ dælænzæ dusærg doacælgæ xovš xylær.

Izbačæ jiš jæ penæthærčæ gazetægæ ghollæ jurtaçæ ghuluq leladæræl sov x jerrigæ gonæxe

thæozæ æ. Mottigerčæ kepæ gazetæcæ æ vuvzæ vælæ jiš jæ cun. Tölæžæxæ jolæ zametkaš dux xæl ujezdæn, jæ gubernen (oblastæn) redake qæxitæ jiš jæ cun. Kepæ gazetæsthæ aræjåle duqqæ xul cu tæjparæ zametkaš. Uqæzæ izbačæ du ghuluq qhorčæ jurtaelgeræ jæmæ sovetæn i parten i juqhmottigicæ dhæduvzælgæ dæ. Cigæ co joxitæ material sæcca bæqhdolčunæx jær maræ jac jurtae lattær dhæduvcyš, cun dikæ dæræš je von dæræš.

Gazet xæl'uvxkæ dezæ dešæræ chalgiču ijxka cæ heš, jurtae nax duqæx lelæčæ mottigiškæ: volispolkome, kooperative, qyčæx. Cxænnæxæ txovnæ khæl doacyš aræjuqhe dytæ megirgdac gazet: mixo, dogho tolxædu yz.

Qyndar xæltoxčæ xanæ qhænæ gazet dhæqossæ megirgdac, dešæræ chalgiču dhædyllæ dezæ xorčæ æ qä. Yštæ loræju mæssæjæ æ nomer, juxæ thæxæžæ vezyš jæmæ xule æ dhæssæ æ ännæčæ ghuluqa. Yš duqæ gullojjæ dhæjæxačæ xanæ vystævka carex jyr æ dikæ dolyš dæ. Cu tæjpærčæ vystavka xæxox jurtae myštæ jaxaj æ, cun qetæm læqbælær myštæ lelæ æ. Yz dhæjazdä istori dæ jurtae.

Gæzetæ golg.

Senduxæ bu gazetæ golg.

Duqqæn äqhæš gučædoal izbača gazetæcæ bečæ bælxæčux. Cungæ cxænnegæ be torlurg bolyš bac yz berrigæ bolx. Cu balxæx cxæ-ši daqhæ lelæ-lurgdæ cungæ, qyn sov x jæmæde qevergvac yz.

Yz yšttae dæle æ choaghæ xozæ dæ jurtae bu bolx duqqæ ergæboaxyš lelabær. Yšttae bolx ergæbaxær naxægæxæræ bæqhæxe joalyš dæ. Hätæ æ, yz ergæ baxæ jiš jac ghirsæš, materialæš, niz bece, — yš mæssædæ æ hævæ ešyš dæ izbača šijn bælxæčux. Yz deqærilæ væ yš hævæš xy-litæ, vhaellæ xylitænzæ cæ æ heš xylitæ.

Fun de jiš jæ izbačæ cu ghuluga? Cun de jiš jolyš dæ gazetæ golg vhaštthexæ boaqqælgæ. Cu golgo novqhostæl der dæ cunnæ gazetæn mæssædæ æ belxæ kucæštæ. Golgiču čuozae bezæ kægi nax, čenaskærxo, qhästa komsomolcyš, xæxærxo, agronom, lor qynbæræš. Vhaštthexæ æ bolyš bolx beš xylæ dikæ toabe jiš xurgjæ car dešæræ chalgæ gazetæn bolx. Bolx je beqh car ši-šijgæ bulurg bær cæccæne dhæecyš, je mæssæne æ cææn bu car, bælxæ cææn kucæthæræ šollæghcæ kucæthæ æ buvlvš. Uq planæx bergbæ væj bolx ännæ hævæ ottæde æ jiš jæ bolx dhæbolæbeš; thaqqæ attæx qhestælu cærgæ šoajn xælxæ de dezær î thexæ de dezær i.

Izbačæ bečæ bælxæ du novqhostæl.

Fun du golgo, mælæx bolx bu co? Boqhoncæ vhaštthexæ bännæcæ golgo šin næqhæcæ bolx lelabæbu. Cqhæ dæle izbačæcæ dhæ æ ötte, nonæx dolcæ xælex, cungæ xælxle æ jolyš dægæxæræ gazet ottædu, gazetex tedæræš doax, alboma material kij ju, khæl qhoalæm xeqær lelædu, penæthæræ gazetæ redakce dežurstvo (loræjær) du, penæthæræ svodkæ vhašæx jol. Xoadædäcæ denoškæ qetæčenæš ju, kijčjačæ materialæškæ xež, car dikæl — vonl qestæju. Golgo boqhoncæ attæcæ

boax izbačæ bolx, yz cæ xylčæ cunnæ čhoaghæ
xælæ æ dæ.

Š o a š q e t æ m æ t h æ b a x æ r n æ b o l æ
b o l x.

Izbača novqhostæl dæræx doalyš dac; cunæx
toæm xynnæ kægi nax heš xylčæ dikkæ boxæm
balæ æ toam bær. Bæqhæ, izbačæ novqhostæl
dær æ čhoaghæ loarhæmbolyš ghulug dæ, hātæ æ
duluš xylčæ qyn æ doaqqæx dæræš, dhaxæræ
dæræš de deze. Golgæ jiš jæ šin členi qetæm
læqbe. Golgæ kærax mæssæjæ æ xænæ jolyš jæ
eggiræ dikæx jolæ material. Yz qetæje æ bāle,
cuncæ homæ æ lejjæ, gazetægæ æ bāle xul yš.
Cu dešæx pæjdæ ecæ bezæ. Thaqqæ, khezzi-khe-
zigæ boalyš, šoajn izbača novqhostæl dæræ bol-
čæ xælxærčæ bælæthæræ æ bāle, šijnačuræ bæ-
ræš politikæn ghulugex qetæbe bolælu golg. Kom-
munistæn dešærçæ qetæm læqbæræ mottig xæ-
jičæ mo hæmæ xul cunæx. Gazetæn material
qhestæjærçæ šoajn dešær kotdoaqq car, šoajn qe-
tæm læqbu. Yz dušxæ-dušæ deš dæ. Nonæx dolčæ
xælex deš dæ yz ærgh-ærghænnæ, dhæxozyš ga-
zet dešærçæ, carthæ juvcæ mottigiš cu sæxæte
kartæthæ belgæl æ joaxyš, xynnæčæ hæmaj po-
litikæn æ ekonomæn æ (boaxæmæ hæmæn) bæ-
xænæš qhestæ æ deš. Cqhæza addelaš šoajlæ qhestæ
æ ješ, šoajn mossærærčæ qetæčænæškæ hæmaš
dhæduvc car. Næggæx, juxeræ æ, cæccæ dešaštæ
šoajlæ qhovsæbælær æ xul car, qyndæræš æ xul.
Golgičux massæjæ æ temæ (doš) dikæx dāšxe,
dikæx khoargdeš bolx bu axærxoj qetæčenču bečul
hænæ älčæ golgiču nax khezigæx æ xul, xærža,

eggiræ qetæžæx bæræš xyl yš, cul sovnæx čho-
aghghæ bezæm æ xul car cu bælxæcæ.

Golgo bečæ bælxæx xæxulyš dolæ ģæmaš mæs-
sædæ æ dikæ xul. Qetæčenæškæ ærgh-ærghænnæ
predsedatelæl (txæmadal) lelædu mossævæ æčleno:
lelæ homælu. Sekretaræl mossæjæ æ xanæ cææn
sægo lelædu: yz ghulug homædænnæ sæcca kæræ
läca qhästta kucæš xylæ dezyš dæ.

M o t t i g e r č æ g a z e t æ c æ r æ r a b k o r s t v o .

Uqæzæ xoaxædäčul sovx cæäqæ thællattyš
ģæmæ dæ izbačæ thexbännæ čhoaghæ loarģæm
æ bolyš.

Golga thædæ mottigerčæ kepæ gæzetæču mæs-
særæ æ joazu dhæ-juxæ qæxitær vhästhexæ doa-
qælgæ. Mæssænæxæræčul attæx dæ yz de golgiču.
Væjnæ dejnæčæ bessæ, izbačæ qačijtæ jiš jæ pe-
næthærč gazetæ zametkaš. Co quxitær šijn kæræx
jol kijčæ material jæ. Gazetæ golg cu ghuluqa
jhäxex, muqhæx bæ: cun otto jiš jæ yz mæssæzæ
šijnæ thælattæ ghulug lärģa; jiš jæ cun, mæs-
sævæ æ vhašæx æ qittæ, programmæ ottæje æ,
šijnæ juqheræ bæræšxæ, cunnæ, je voqænnæ za-
metkæ jazjær thædyllæ æ; jazjä zametkæ ješæ æ,
cææn æ bolyš vonl — dikæl qhoastæje æ; mate-
rialæ vhašthexæ daqqær, toajær, bæqhæxæx —
dikæx xylær golgiču attæx torlurgdæ. Zæmetkæ
lærthæ xylærnä ešyš mel dolæ kucæš duvc gol-
giču.

G o l g i c æ r æ i z b a č æ g h u l u q æ š .

Golga dikæ novqhost xylæ jišjæ izbačæ. Šijnæ
xovr dhæ æ oal, dhæ æ qetædu co cunnæ, nov-

qhosto sænnæ dhæxóq co dā ghalætæš, co dāræš gæl doax, ešyš dolæ kitabæš lex, qetæčenæštæ juqhe xul qyndæræš du. Cu tæjparčæ cun balxæx doqqæ gho xul golga. Še yz bolx lelæbærçæ golgo še beš bolæ bolx mellurgboacyš hāmæ lelæde dezæ izbačæ. Golgæčuræ bæræštæ dezæčæ ghulugæštæ thævodyš xylæ vezæ izbač. Izbačæ, yšt-tæčæ ghulugæšçæ duqqæ æ novqhostæl xulit šijnæ golgigæræ æ, qyn-bæræškæræ æ, dešæræ chalga boqqæ pæjdæ æ xyrg bolyš.

Eggiræ xælæš še bolx dhæbolæbešše æ gaze-tæn golg vhašæx bollæ volæ vezæ izbač. Yz cunnæ šijnæ pæjdænnæ doaghyš dæ. Uqæzæ xaxöqa dær gazetæçæ bečæ balxæ mesexkæ kuc, yz bolx myštæ be bezæ xæ æ xexyš. Cunæx gučæ dæ væjnæ yz bolx duxxæ duxæræ bolgæ æ xælæ bolgæ æ. Sæcca ghalæt dæ yz bolx attæ bæ ännæ xetælgæ. Yz bolx xæl'ottæbæræ nāqhæš xæluæ dæle æ, axærxoç politikæn dešærçæ sijrdæ baxæinæ æ, kommunistæn qetæm carnæ čubos-sæbæinæ æ xæšt dolčæ tæjpæræ ghulugæš lelæ dejtærg dolyš bæ yz bolx. Juxæ æ çæ ghertyš, qeræ æ çæ qeryš xæçæ bezæ yz izbačæ. Jux-xæcærçæ xanæ xælæ xylæ æ meg cunnæ yz.

hätæ æ, ghælæt doacyš çxæqqæ æ ghuluq dhæ çæ dolædelgæ xæ dezæ cunnæ. Choaghghæ terkem beš šijn ghalætæškæ xezæ yz voale, še bolæbä bolx çæ tælxityš gazetæ golg še vhašæx bollærgæ co buge, kerdæ, šoajn xælenæx dolyš nāqhæš co lexe, bo x lelæbe tordælæræl sovç, bolx lelæbæræ xisæp dhæxælæ æ doaqqærgdæ co, šijx mæssænenæ æ bolæ xóqæm æ xyrgbæ cunæx. Axærxošçæ bolx belgæ, juitæ mottig toajelgæ, cun kulturæn xæl læqdelgæhælatætæ doqqæ

ghuluq dæ. Yz bæxæn qhæxægæ megirgdæ. Cu dešæx kotdoal bolxloj i axærxoj i jyqhæræ ghulyq, Sovetæn Cxoaghon ghulug.

(VKP(b.) CK Orgbjuroz Ottædäcunæx) VKP(b.)
CK Izvesti № 12(17) 22/XII—1924 š.).

Penæthæræ gazet jurta.

1. Jurtæræ penæthæræ gazet politikæn—sijidæ baxærnæ jurta væj bečæ berrigičæ bælæ daqhæ dæ, dešæræ chalgicæ duvzædænnæ xylæ æ dezyš.

2. Jurtærčæ penæthærčæ gazeti xælxle thæecæ jezæ šoaštæ parten i komsomoli j jačejkašæ, car ju cu gaz tæ redkol'egi æ. Redkollegenæ čuoza megirgbæ körteræ bolæ selkoræš, yštæ xæxærxoj, agronom, dešæræ chalga thævillar.

3. Penæthærčæ gazetæ redkollege še bečæ bælæ čot jačejka bjuronæ lu, co xæbænnæčæ nāqhæcæ bolx æ bu.

4. Jurtæ jačejkaj šæxæræškæræ kultšefæš mæs-sæjæ æ oaghoræxæræ gho de dezyš bæ jurta jačejkaštæ penæthæræ gazet ottædærnæ.

5. Penæthærčæ gazetæ redkollegenæ thædæ mottigerčæ axærxošxæ nax gazetæčux bolx be nonæx čuuvzæ ghertær, duqæx kægi næx i chæy-xita chenäskærxoj æ uvzyš.

6. Qhästta ujlæ thæjæxitæ jezæ penæthærčæ gazetæču bolx be axærxoj qalnax čuuvzærnæ.

7. Parten XIII-čæ sjezdo kepæ joazon ghuluqæ ottædäcunæx penæthærčæ gazetæču dolxyš dæræš jæ dešaš xylæ dezæ: jurta boaxæm i kooperaci

j toajyr, mottigerčæ xælægæ xæžža jurtæ kulturæ læqjær, khezigæ niz bolæ axærxoј kulakæš tæ khæl cæ bætyr, mottigiškiræ qyn dolčæ ejpex æ loræbyr. Penæthæræ gazet sæcca dhæxottæ dezæ agronomæn punktæcæ æ školencæ æ.

8. Penæthærčæ gazetæčux xylænzæ dargdoacyš larhæ dezæ politikan xæbæræš („Texxæræ kerdæ xæbæræš“).

Penæthæræ gazet jurtæ

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

e
e
e
e
-
e

ЦЕНА 65 КОП.

Северо-Кавказский Отдел Центросовнацмена Наркомпроса

НА ИНГУШСКОМ ЯЗЫКЕ

Работа с газетой

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ СССР

МОСКВА, НИКОЛЬСКАЯ, 10

D Fia 6124

ULB Halle

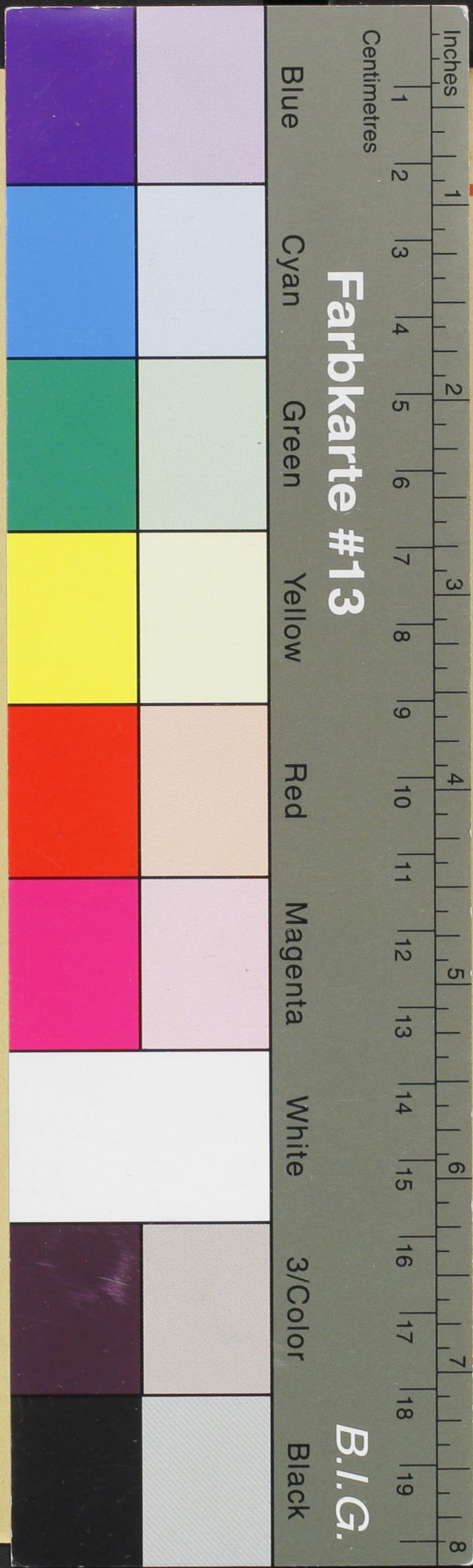
3/1

001 778 838

Nur für den Lesesaal

KÖRTERÆ POLITPROSVET
DEŠÆRÆ CHALGIJ ADDEL

Fr. 6124

GAZETÆCÆ BU BOLX
DEŠÆRÆ CHALGIČU

JURTÆ POLITPROSVETBOLXLOŠTÆ
GNÖNÆL DEŠ DOA KITAB

X Æ D Ä R
M. J. SLUXOVSKIJ
F Æ R Ž Æ M
OVŠÆ n. H.-V—æ

DEŠÆR CÆXAR DHÆDAQQÆRNÆ
JAZDOAXČE MOSKE 1928 š.

